

REDACTIUNEA,
 Administrațiunea și Tipografia
 Brașov, piața mare nr. 30.
 Scrisorile nefrancate nu se
 primesc.
 Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
 se primesc la Administrațiunea în
 Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
 În Viena: la M. Dukas Nachf.,
 Nuss, Angenfeld & Emerich Les-
 ner, Heinrich Schölk, A. Op-
 pelik Nachf., Anton Oppelik.
 În Budapesta: la A. V. Gold-
 berger, Ekstein Bernat, Iuliu
 Leopold (VII. Erzsebet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 rie garmond pe o colonă 10
 bani pentru o publicare. Pu-
 blicări mai dese după tarifară
 și învoială. — RECLAME pe
 pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminică 39).

„GAZETA” iese în fiecare zi.
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 24 cor., pe șase luni
 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
 Se primumă la toate ofi-
 ciele postale din țară și din
 afară și la d-nii colectori.
 Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare,
 Teșgul Inului Nr. 80. etagiu
 I. Pe un an 20 cor., pe șase
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 24 cor., pe șase luni 12 cor.,
 pe trei luni 6 cor. — Un esem-
 plar 10 bani. — Atât abona-
 mentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 215.

Brașov, Duminică 28 Septembrie (11 Octombrie).

1903.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Cu 1 Octombrie st. v. 1903

se deschide nou abonament, la care invităm
 pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24
 corone, pe șase luni 12 corone, pe trei luni
 6 corone, pe o lună 2 corone.

Pentru România și străinătate: Pe un
 an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei
 luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonamente numai la numărul poporal
 de Duminică:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4
 corone, pe șase luni 2 corone

Pentru România și străinătate: Pe un
 an 8 franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor
 prin mandate postale.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Două cununi.

De când, înainte cu trei-șase și
 șase de ani, s'au rânduie trebile în
 Ungaria și Transilvania așa, ca par-
 tidul cel mai numeros maghiar din
 dieta de la Pesta să cârmuească asu-
 pra acestor țări. Ungurii s'au dat
 așa de mult ca toate să meargă nu-
 mai și numai după pofta și porunca
 lor, încât dizele acestea, vedând că
 la Seghedin soldații împ. și reg.
 au luat cu puterea de pe monumen-
 tul lui Kossuth o cunună, ce fusese
 depusă acolo în numele „soldaților
 reținuți la slujbă” încă pe alte trei
 luni, au fost ca și trăsniți și multă
 vreme le-a trebuit pân' să-și vină
 în fire.

Tote își află răsplata în lumea
 acésta. Eță acum au gustat și Un-
 gurii guvernânți din paharul, ce ni-l
 întind nouă Românilor la toate oca-
 siunile. Au ajuns și ei să li-se ia cu
 puterea o cunună, ce a fost aședată
 la picioarele monumentului unui mare
 bărbat național al lor — după cum
 pretind — din pietate.

Adevărul în cazul de față însă
 nu-i părtinesce pe Ungurii Seghedie-
 nenii, așa cum ne-a părtinit pe noi
 ori de câte ori pietatea noastră a fost
 crunt lovită de intoleranța și volnicia
 autorităților politice maghiare
 săvârșită prin organele siguranței pu-
 blice, prin poliști și gendarmii.

La Seghedin cununa, ce s'a pus
 pe statuă, era a lui Kossuth în ziua mar-
 tirilor naționali de la Arad, 6 Oc-
 tombrie, purta o inscripție, care s'a
 luat din partea comandanților militare
 de acolo drept demonstrație în contra
 armatei, din care cauză a și fost
 depărtată de militari.

Nu cu tendințe de aceste, ci
 din curată pietate națională, tinerii
 români au fost depus, cum se scie,
 o cunună pe mormântul eroului
 nostru național, Avram Iancu, de la
 Cebea. Un moment, care nu se află în
 mijlocul unui oraș mare și șomtos,
 ci pe un loc retras și liniștit sub
 istoricul gorun al lui Horia. Nimic
 nu s'a petrecut, nici o inscripție nu
 s'a făcut, care să fi arătat vre-o
 tendință de a demonstra în afară.

Și totuși. Cum au alergat pan-
 duri și gendarmii din toate părțile
 să o ia cu forța de acolo unde, a
 fost pusă în semn de pietate și ad-
 mirație de cătră tinerime! Câte pri-
 goniri au mai pus la cale puternicii
 țilei pentru acea cunună. Ba aceste
 prigoniri încă nici aș nu s'au curmat.

Scim că cei ce au depus în două
 rânduri cununa tinerimei pe mormen-
 tul lui Iancu au fost pedepsiți,
 în urmă cu amende în bani, ér până
 în momentul de față cauza nu e pe
 deplin rezolvată.

Cu câtă bucurie și plăcere nu
 scrieau pe atunci foile maghiare
 despre acésta ispravă a forței bru-
 tale. Cât de călduros aprobau ele
 trista vitejie a organelor politice și
 a armiei lor gendarmeresci. Și cum
 clevețeau tinerimea, poporul român
 și pe eroul național al acestuia.

Se înțelege, că în împrejurări
 cu totul altele s'a petrecut cazul cu
 confiscarea cununei de pe statuă lui
 Kossuth la Seghediu. Se va dovedi
 credem, după cercetările ce s'au fă-
 cut și se vor mai face, că acolo s'a
 plănuie anume de a se așta poporul
 în contra armatei prin dedicarea
 acelei cunune, ca din partea soldați-
 lor activi, memoriei lui Kossuth.

Se mai adaugé aici și impreju-
 rea, că autoritatea polițienescă a in-
 tervenit chiar ca acea cunună să fie
 lăsată pe monument și, mai târziu,
 după ce a primit-o în păstrare dela
 armată, poliția a predat cununa mul-
 imei ce i-a cerut-o, pentru-ca să o
 ducă în rășă la statuă lui Kossuth.

Ungurii dic, că comandamentul
 Ung. es. Seghedin nu era îndrep-
 armatei din țară, acea cunună fără
 tăit a confiscat documente politice și
 de învoirea autorităților și instituțiilor
 că, mai ales, fără de ordinul acestor
 organe, nu era în drept de a ataca
 mulțimea cu baioneta, pe acea mul-
 țime, care începuse s'arunce cu pietri
 asupra soldaților, ér ajungând la
 casarme o bombardă tot cu pietri
 spărgând toate ferestrelor ei.

Cununele de la Seghedin și de
 Cebea — una pentru Kossuth și alta
 pentru Iancu, una înfățișând nisuița
 de a ataca, turbura și răsturna, cea-
 laltă o pacinică afirmare a senti-
 mentului național în scop de con-
 servare și de leală apărare!

Eță cele două puncte opuse în
 viața de stat, așă atât de turburată,
 a statului ungar alcătuit la 1867.

în lunca... Doi ochi frumoși, câprii, de-a-
 supra căror se arcuiau sprâncene îmbinate
 castanii, îi spuneau multe pe atunci în taina
 înserării. Oh! ș'acuma, cum s'aprinde unde
 de uragan în slăbitul lui piept, când vede
 aceeași ochi, când vede aceeași fință, după
 atâta vreme, învârtindu-se străină în jurul
 lui!... Vijelia, care i-a mănăat spre necu-
 noscut viața, care l'a frământat, l'a zdrobit,
 l'a tirit în nenorociri și n' desnădejde, —
 l'a svârșit pentru cea din urmă oră pe țăr-
 murile tinereții; și acum vijelia a stat;
 mintea lui e plină de spaima vânturilor;
 sufletul geme și înțelege acésta din urmă
 pedepsă!

Dragostea lui cu Irina a durat o pri-
 măvară. Luncile scuturau florii în calea lor;
 vânturi de dragoste le aduceau miresmele
 luncilor. Apoi de-odată s'a văcut Petrea
 Vornicului luat la oște. Nu-și mai aduce
 aminte bine de vremurile acelea; asupra
 lor plutesce o păcălă greoie de tómnă.

Vieța de casarmă! Umilirile, în tăcere;
 scrâșnirile de măsele într'ascuns; bețiile,
 noptea, cu gradații, când avea parale, —
 eță toate amintirile lui nelămurite din in-

tăiul an de oște! În concediuri, când venea
 acasă, trântea capela pe-o ureche, se afuma
 bine, se învârtea ca un nebun în hori și
 umbra totă noptea prin sat.

Irina lui îl privea întristată. I-a spus
 odată: „Vorba mea e una, Petre, eu te-aș-
 tept să găsești oște...”. De vorbele ace-
 stea de abia acum își dá el bine séma, și
 de abia acuma pricepe totă ticăloșia vieții
 din urmă.

În alți ani, s'a cufundat pe de-a n-
 tregul în ticăloșie. În Iași, oraș mare cu
 mahalale multe și cu uliți înguste și pline
 tot-déuna de noroiu, sufla desfrânarea cum
 suflă vântul într'o gură de peștera umedă
 și întunecósă. Vântul acela l'a dus în întu-
 nerie; l'a mănăat tot mai tare, mai aprig,
 a crescut, s'a făcut furtună și l'a prăbușit
 în adénc.

În crășme murdare, se petrecea până
 la ziua. Femei amețite răcneau, în fumul
 acru al crășmei, de gât cu bărbați vineți
 la față de beții. Lăutari somnoroși scăr-
 țiau prin colțuri; trombone străvechi hă-
 răiau, răgeau, de-și spărgeau urechile. Petrea
 Vornicului petrecea cu doi sergenți, prie-

Revistă politică.

Așa numita *crisd ungară* n'a fă-
 cut săptămâna acésta nici un pas
 înainte spre rezolvare. Tot ce s'a
 petrecut referitor la ea, sunt audien-
 țele ce li-s'au dat în Viena din par-
 tea Majestății Sale contelui *Khuen-
 Hedervary* și fostului ministru preșe-
 dinte Coloman *Szell*.

Hedervary a fost primit Lunii
 și Martii, adevă de două-ori, de Mo-
 narch. El a desfășurat înaintea co-
 ronei cauzele pentru cari și-a dat
 demisiunea și a făcut o espunere
 amănunțită asupra situațiunei poli-
 tice, fără însă a face din parte-i
 vr'o propunere într'o direcție óre-care.

Nici după audiențele acestea nu
 s'a luat din partea capului statului
 vr'o decisiune în merit. Se afirmă,
 că Maj. Sa ar fi primit demisiunea
 lui Khuen, însă l'a lăsat tot pe el
 să conducă afacerile țării, până când
 se vor lua alte dispozițiuni.

Khuen-Hedervary a plecat din
 Viena și după el îndată a fost che-
 mat acolo fostul ministru președinte
 Coloman *Szell*. L'a invitat însuși Maj.
 Sa, ca să-i asculte părerile asupra
 stărei de lucruri din Ungaria. Nu
 mersă până acum nimic sigur re-
 se știe. L'a pregătit cu un vorbit cu
 referitor din școlă, ce-și viitoare, se va
 ocazia audienței lui *Szell*. Atâta însă
 totuși se bănuiesce, că Monarchul l'a
 întreat, cum stau lucrurile în comi-
 siunea de 9, alésă cu scop de a for-
 mula programul militar al partidului
 liberal, comisiune al cărei președinte
 este însuși Coloman *Szell*.

Audiența lui *Szell* a avut așa-
 dér caracter curat informativ. Nu
 s'a vorbit nici de constituirea unui
 guvern, nici nu i-s'a dat acestui
 fruntaș maghiar vr'o misiune în di-
 recția acésta.

Unul din diarele maghiare, ce
 se pretinde că e bine informat,
 spune, că lui Coloman *Szell* i-s'a
 dat totuși o însărcinare óre-care.
 Coróna ar dori, ca prin mijlocirea

tenii, cari țineau mult la pungea lui; bea
 vin cu nemiluita; se perindau femeile pier-
 dute de după cap, până ce și în mintea
 lor prindea să plutescă fumul, care umplea
 crășma. În dorii de ziua, eșiau zgreburii,
 clătânându-se, se îndreptau spre străzi do-
 nice spre casarmă, pe când în urechi tot
 mai bubuiau răgetele aspre ale trombonului.
 Bani trimiși de-acasă, și prietenia cu ser-
 genții l'au prăpădit.

A căcut și mai jos. În dosuri întu-
 necóse, noptea, într'o barată soundă, în
 dosul unei popicării, se aprindea un felinar
 sérac. În slaba lumină roșie se grămădeau
 fețele răvășite de patimă ale jucătorilor.
 Bani de aramă și de argint sunau, se stre-
 curau printre degetele tremurătoare. Glasuri
 răgușite gemeau. — Se începea jocul: *cu
 nucile*. Bancherul se aședă pe vine la ca-
 pătul scândurii, apuca în mână cele opt
 bombiți de lemn, le pipăia, le aședă, pri-
 vea la grămada de gologani dinaintea lui
 și le repedea, pe scândură, cătră gaura din
 capăt. Décă intrau *nuci* cu soț în *tioc*, căș-
 tiga bancherul. Cu mâni tremurătoare aduna
 câștigul, pe când în juru-i priviri pătimașe

FOLLETONUL „GAZ. TRANS.”

Petrea străinul.

— Urmare. —

IV.

În ceasurile chinuite, când stătea cu
 ochii țintiți în lumină, Petrea Străinul se
 gândea la noptea din urmă. Din trecutul
 lui venea cumplite suferiri de durere, cari
 îi înghețau sufletul; nălcuț se ridicau din
 nopțe, ca bulbucii pe luciul iazului, pluteau
 din negura trecutului spre slaba și trudită
 lui viață de acum. Vieța lui din urmă a
 fost ca o nopțe adéncă în care urlă vijelia;
 întunerice, jale pretutindeni; numai în fund
 departe, o zare slabă, ca un asfințit șters.

De abia își mai aduce aminte de țile-
 lele, când tó a lumea îi dicea Petrea Vor-
 nicului. Pe atunci, în Lunca, — în același
 sat, în care acum își țirfie cele din urmă
 clipe, — tinereța lui se desvêlea la sóre,
 ca tinereța unui ștejar. Cât de departe s'
 luminile de asfințit, petrecute pe malul apei,

lui, comisiunea se formuleze programul militar conform intențiilor șefului suprem al armatei. Pe baza acestei se se caute apoi modalități de descurcare. După ce ar intra în contact cu șefii diferitelor partide, Szell ar urma să raporteze coronei într-o audiență viitoare. Dacă i-ar succeda opera această, Szell ar fi însărcinat cu constituirea noului guvern, er decât nu i-ar succeda, atunci va rămâne erăși Khuen-Hedervary în fruntea afacerilor și în fôia oficială s'ar publica un rescript de dizolvare a dietei și ordonarea de alegeri noue.

Firesce, tôte aceste sunt pure combinațiuni, căci privitor la cele ce s'au petrecut în audiența ce i-s'a dat lui Col. Szell, repetăm, nu se știe nimic pozitiv. Szell însuși face tăcerea pescelui și cel mult decât a spus atâta în clubul liberal, că comisiunea, al cărei președinte a fost ales, nu-și va pute încheia definitiv lucrările, decât după ce Monarchul va designa pe noul ministru președinte.

Din tôte acestea reiese, că situațiunea politică ungară e cât se poate mai gravă și încurcată. Nu numai noi o dîcem această, ci o dîc și o recunosc chiar și aceia, cari priviau la audiența ce i-s'a dat lui Coloman Szell, ca la un moment salvator. O oglindă cât se poate de fidelă a situațiunei o dă diarul fruntaș maghiar „Bud. Hirnap“ într'un prim articol în care etă ce spune între altele:

„Situațiunea actuală ne dă tabloul posomorit al completei desorganizări politice. Insași forța organică a factorilor politici alunecă spre destrămare în lupta dintre ei. Spre destrămare a pornit nu numai parlamentarismul, ci și fie-care partid singularitic. Nu se vede armonizări în nici o direcțiune. Insași din originea noastră au aduse din originele franceze și nașterea ei între noi, în 1899 și nașterea ei nu există nici în parlament; cum se fie armonie între partide, cândea nici în sinul partidelor însuși nu se poate găsi? Nu putem să dăm nici înainte, nici îndărăt, nu ne putem nici despărți, nici solidarisa între noi. N'avem direțiune proprie, er a altora o combatem; ne sbatem fără conducător, fără unitate și fără direcție.“

Probabil, că numita fôie maghiară a pus pe hârtie rëndurile acestea în urma faimelor și temerilor despre politica „mănei de fier“, ce are să urmeze negreșit, decât corifeii politici din Peșta nu-și vor trage pe sêmă și nu vor recunoșce c'o ôră mai curênd, că nu mai pôte merge așa, că trebuie să cedeze și să se împace vrênd nevrênd cu situațiunea dată.

Cumcă lucrurile nu stau strălucit pentru tabera celor cu postulatele extreme naționale, dovadă e și dispozițiunea sufletescă deprimată ce domnesce în tôte partidele maghiare. Mai ales membrii fostului partid național (apponyist) sunt cuprinși de temeri serioșe. S'a rêsândit adecă svonul, că are să urmeze un guvern Tisza-Andrássy, care va face ordine cu mijloce mai puțin crutătoare. Nu putem știi, decât svonul acesta are vr'un temei. Din cuvintele ce le-a dîs însê ministrul de finanțe Lukacs, așa pare a fi. El a declarat, că deși nu s'a hotărît încă asupra designării noului ministru-president, totuși nu mai pôte fi îndoială despre aceea, că situațiunea este atât de gravă, încât decât va mai dura mult, țera ajunge în mare pericol. Acestă situațiune trebuie să se îndrepeze — adause el — sêu pe cale pacinică, sêu prin dizolvarea dietei.

Vorba fiind de un cabinet Tisza-Andrássy, faima prinde aripi și mai spune, că Tisza este acela, care va trimite acasă pe deputați și tot el va face apoi alegeri noue, er Apponyi cu ai sêi, opăriți și busumflați, își vor rêsuna prin aceea, că vor eși din partidul liberal guvernamental.

La partea strict politică a crizei se mai adaug de o vreme încôce și dese demonstratiuni, ce se aranjază prin orașele din Ungaria în contra armatei. O astfel de demonstrație a fost Marti în Seghedin. S'a pus pe statua lui Kossuth o cunună cu inscripția: „Soldații reținuți — Memoriei tale sfinte“. Cununa a fost depărtată la ordinul generalului înhonvedî Csallany și dată în păstrășia cununa. În ziua următoare, acțiunilor și demonstrațiilor, Lamarek cu asistență polițienescă a fost din nou pusă pe statuă. Acum a intervenit militia. Doue companii din reg. de infanterie 46 au eșit la statuă, cununa îi luată și dusă la casarmă. Cu prilegiul acesta s'au întins încăierări între militia și mulțimea de mii de ômenî, cari eșiseră la fața locului și atacară militia cu pietrii, rânind mulțime de soldați și câți-va oficeri. Casarma fû asadiată de turburători, ferestrele ei bombardate cu pietri și porțile forțate. Atunci unui batalion i-s'a dat poruncă să iasă din casarmă și cu bacioneta să împrăscie pe turburători. Cu ocazia această 5 persoane au fost rânite.

Foile unguresci, ele de cătră pădure, au atacat violent procederea militiai, invinuându-o de resvrătire contra cetățenilor, de călcarea legii și a constituției, și cer satis-

facție de la ministrul de rêsboi. Nu vrêu să știe aceste foi, că în cazul de față armata s'a purtat cum trebuia, de ôre ce nu se pôte tolera, ca ômenii din rëndurile ei să pună cununî pe la statuile lui Kossuth și să demonstreze astfel în potriua disciplinei și subordinațiunei.

Contra armatei mai vor să demonstreze „patrioții“ șovinisti și prin aceea, că în adunările consiliilor comunale se iau dî de dî hotăriri, a nu da recruți. Efectul însê e tocmai contrarul. Feciorii se presentă pentru a fi înrolați. chiar prin orașele maghiare, cum e Têrgu-Mureșului și Budapesta. În Budapesta 300 de recruți s'au presentat într'o singură dî, în Têrgu-Mureșului peste 100, din care majoritatea sunt Secui.

De când cu visita ce a făcut o Tarul Rusiei la Viena situațiunea în Macedonia s'a mai îmbunătățit. Austro-Ungaria și Rusia, în deplin acord, s'au hotărît a face tot posibilul, ca să se esecutive programul de reforme în Macedonia. Ambasadorii rus și austro-ungar au fost însărcinați să aducă această hotărire mai nouă la cunoscința guvernului turcesc. Voinde a-și manifesta firma hotărire de a ține strins la esecutarea acestui program, amintitele puteri au convenit asupra modalității unei inspecțiuni în control și a odată a venimăntului, dorind tot din Magyari în ajutorul victimelor din Macedonia prin restabilirea satelor, bisericilor și școlilor pustiite prin foc și prin ușurarea repatrierei celor refugiați din provincie.

Comitetele revoluționare bulgare vêdend în acest pas al puterilor ôre care bunăvoință față de Bulgari, au hotărît să înceteze cu atentatele și atacurile contra armatei turcesci Instuș Sarafoff, capul revoluțiunei, a trimis o scrisore din Sofia, în care dă de știre, că s'a hotărît încetarea rêscolii, pentru-ca să nu se periclitete bunele poriri ale marilor puteri față de Macedonia.

Cu tôte acestea atât Turcia, cât și Bulgaria continuă cu înarmările. Ele vrêu să fie gata pentru cazul, când n'ar succeda o deplină înțelegere și o pacificare durabilă în Macedonia.

Prințul Lichtenstein despre crisa ungară.

Bărbații politici din Austria se ocupă și ei de evenimentele din Ungaria, spunându-și părerea despre cele ce se întâmplă aici la noi.

Primarul din Viena Dr. Lueger, cunoscut ca prieten al naționalităților nema-

ghiare a vorbit până acuma de doue-ori, odată în dieta Austriei și a doua ôră într'o adunare a partidului social-creștin. În amândouă cuvântările sale a vesteșit purtarea politicei judeo-maghiare și a arătat credința naționalităților cătră tron. Diarele ungare s'au supărat foc pe Lueger.

Acuma vine prințul Lichtenstein, deputat din partidul social-creștin, și într'o adunare de alegători ținută la restaurantul „Zum wilden Mann“ din Währing își spune și el părerea despre politica ungurescă. Etă ce dîce prințul Lichtenstein:

Col. Szell, deși om cu trecere mare la tôte partidele, și-a dat dimisia. După el a fost chemat contele Stefan Tisza, om talentat, d'er fără popularitate. N'are pe lângă el decât vr'o 30—40 de deputați, foști aderenți ai tătâne-sêu. N'a fost în stare să constituie cabinetul. După densus a fost chemat din Croația Khuen-Hedervary, care devenise urgisit în Croația din cauza asprimei sale. Venind în Ungaria a vrut să câștige lumea prin blândetă. S'a umilit și înșosit, ducându-se acasă la Kossuth și făgăduindu-i cumare ușurință concesionî, prin cari se sacrificau interesele monarchiei și ale armatei împêrătesci. N'a putut ajunge însê nici la un rezultat, ci a descurajiat numai partidul liberal și a hrănit și mai mult trufia opoziției.

Decă s'ar transfera ofiterii orginarî din Ungaria la regimintele unguresci și s'ar schimba emblemele armatei, acestea ar fi tot așa de primejdioșe ca și comanda maghiară. Cum s'ar pute să rămână armata împêrătescă unitară, decât ofiterii s'ar diferenția după provincii, educațiune și tendințe? Din păcate însê este de temut, că factorii compelenți, cu tot ordinul de dî de la Chlopy, vor bate în retragere. Noi însuși nu trebuie să fim așa de naivi și să plătim 70% pentru întreținerea armatei, er această să se prefacă prin regimintele unguresci într'o armată maghiară pe cheltuiala noastră.

SCIRILE DILEI.

— 27 Septembrie v.

Suveranii Engliterei în România. În cercurile diplomatice se vorbeșce că Regele și Regina Engliterei voiesc să viziteze România pe la finea lunei lu Ianuarie viitor.

Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a studenților de la gimnasiul român gr. or. din Brașov s'a constituit pe anul 1903/4 sub presidenția d-lui profesor Nicolae Sulică în modul următor: vice-președinte Alexe A. Sulică din cl. VIII gimn., secretar Adam Iancu cl. VIII gimn., vice-secretar Ioan Brotea cl. VII gimn., membrii în comisia literară: Vasilie Vlaicu, Victor Stanciu și Baiu Crăciun din cl. VIII gimn. er Cornel Albu, Ioan Broșu și Petru Fleșeriu din cl. VII gimn., cassar Virgil Nistor, controlor Nicolae Oprean cl. VIII gimn.

ardeau. ca ochi de fiare. Decă perdea bancherul, cei din jur se repeșiau asupra grameșii de banî, ca nisce sêlbatici, se frământau, injurau, se tăvăleau prin colb. În semi-întuneric lugubru, privirile scâpărau; se audiau scrășniri de măsele și vorbe potolite, în care clocotea mânia. Și prin vizuinile acestea ale patimilor a trecut Petrea, s'a adăpat din veninul ticăloșiei și n'a simțit cum, încet-încet, se prăpădesce dragostea pentru satul lui, pentru trecutul senin, pentru ai lui, pentru logodnică, pentru tot. Acolo s'a întovărășit cu ômenî cu un singur ochi, în care se aprindea mai multă ură, decât într'o mulțime mânișă; acolo s'a făcut frate-de-cruce cu ticăloșii, cari scrășneau din măsele și într'ascuns strîngeau mânerule cușitelor, — cu ômenî cu capetele sbârлите, și cu priviri rêtăcite, cu tôte paserile de pradă, cari fug de lumina dîlei și de poliție.

Când s'a liberat din ôste, nu s'a mai uitat îndărăt; vântul l'a dus tot înainte. A început, ca dus de nebulie, viața de hainana. Din ce trăia? — În vizuinile, unde sunau banî, era destul să aibă mână

ageră și îndrăsnélă: banî treceau, din buzunarele altora, într'ale lui și ale tovarășilor lui.

Era frate-de-cruce cu doi: unul era poreclit Crapu, avea buza de sus mare, lată de doue degete, impresurată de un pâr ros, aspru ca o cômă de porc; pe celălalt îl chema Boeru, era diu neam mare, orfan sêrac, svârлит pe drumuri de rude din pricina ticăloșilor și a destrăbălărilor; avea o frunte mare, bombată, mai umflată în stânga și mai lată; din pricina această, sprincôna stângă era mai sus de cât cea dreptă, și-i da o curioșă înfățișare de gânditor. Între trupurile slabe ale acestor doi, între figurile galbene, pline de fiere, fața și trupul voinic al lui Petrea părea un brad între doi spinî.

Tustrei dormiau într'un bordei întunecos și plin de fum, la marginea orașului. În bordeiul acela, de multe-ori se petreceau beșii înspăimântătoare de rachi: cei doi tovarășii ai lui Petrea se schimbau în fiare cu ochi săngerôși; Petre se schimba într'un animal murdar, în care a murit oricare simțire. Femei pierdute, pustiite de bolt

și desfrunzi, luau de multe-ori parte la destrăbălările lor. Nimic omenesc nu era în strînsura această de bestii; viții desgustătoare își vêrsau otrava, mergeau mai departe de cât bate închipuirea și simțul omenesc.

Așa au trecut ani de nopți pline de vifor, de neguri, de ploii. Petrea Vornicului cădea tot mai jos, sufletul murea pustiit. A trecut, pentru tâlhării, prin închisori; s'a întors mai rêu și mai prăpădit. Și în furtuna de patimă, care-l mâna înainte, nici-odată nu s'a întreat ce blestem îl prigonesce, de ce a sdrobit atâtea inimî în jurul lui.

Întemplerile l'au dus, cu tot cu tovarășii, în portul Galaților.

Într'o nôpte, Boerul veni gânditor în cocioba lor. Petrea sta întins jos, în taină tehuî de somn și de beție; Crapu fuma dintr'o lulea murdară. Boerul se aședa pe o cofă fără fund, își puse capu în palme, côtele pe genunchi și rămase gânditor. O lumnare de sêu sffrîia în gâtul unei gârăfi, împrăștiind fum și miros urit. Nici pat, nici masă, nimic; numai murdării și clondire svârлите, care sticleau, în lumina

sêracă. Pe sus, pânze afumate de painjenî tremurau la cele mai ușore suflari ale vântului de-afară.

„Ce stai așa?“ strigă de-odată Crapu, scoțându-și din gură luleaua și scuipând negru; „ce stai așa? Er mai clocesc vre-o prostie în capul têu cât o stambolă?“

— Am! mormăi de jos Petrea, capul lui cel cât o stambolă! și încep să ridă protestese.

„Ce gândesc?“ rânî er Crapu, injurând cumplit. „Mai bine ne-am pune pe trebă; vai de capul nostru! iacă, vine iern și noi tot goi pușcă suntem.“

— „...Ierna... și noi tot goi pușcă... rinji Petrea.

Crapu mai injură odată, apoi încep să tragă greu din lulea. Vântul vâjia afară pe hudiți pusti și strimte.

„Fraților!“ strigă de-odată vesel, Boerul „mare bucurie, fraților! să vă pup, fraților! mare bucurie! banî mulți, fraților, aur!“

— Ho! ho! ticăloșule! strigă Crapu apucându-l de piept; mai încet!

— Ho-ho! gemu și Petrea de jos.

comisia bibliografică Alesandru Boboia cl. VIII gim., și Vicențiu Ciorogariu cl. VII gim. bibliotecar Ioan Nenciu cl. VIII gim., și vice-bibliotecar Iosif Caragea.

Turburările din Seghedin. La 6 Octomvrie s'au împlinit 54 de ani, de când au spânzurat pe Leiningen Aulich, Damajanich și alți generali cu nume nemțesci și sârbesci, cari au luat parte la revoluția maghiară din 1848. Ziua acesta Ungurii o serbeză ca și de jale. În Seghedin s'a pus în această zi cunună pe statua lui Kossuth ér la cunună era o panglică pe care era scris: „Soldații reținuți — sfintei tale amintiri“. Indrăsnela asta ne mai pomenită nu se putea lăsa așa. Generalul de honvedé Csálányi, ca cel mai mare dintre ofițerii superiori din Seghedin, a trimis nisce soldați sub comanda unui ofițer, să ia jos cununa. Au luat-o și au dat-o în păstrarea poliției. Ce să vezi însă? Poliția a înapoiat din nou cununa cetățenilor, cari au așezat-o éráși pe statuă. Atunci Csálányi a luat a doua órá cununa și a dus-o la casarmă. Plebea s'a adunat în fața casarmei și a început să fluere și să facă gălăgie. Un batalion de soldați au curățit stradele de mulțime. Soldații a fost loviți cu pietrii. Nu s'a dat însă nici o împușcătură, numai un soldat — după cum spun foile maghiare, — român lovit în piept cu un bolovan, în furia sa și-a descărcat pușca și a rănit pe unul la picior.

Botezul nou născutului principe român Nicolae s'a hotărît, — după cum află „Roum.“ — a se săvârși în 3 Octomvrie st. v. anul curent, în palatul Peleşului (Sinaia). Nași vor fi: Țarul Rusiei, care va fi reprezentat de d-l de Giers, ministru-plenipotențiar al Rusiei București și Regele Engliterei, pe care îl va reprezenta Sir Gordon Kennedy, ministru-plenipotențiar al Marelui-Britanii.

Munițiune de război reținută la Predeal. Ziara „Țara“ din București aduse zilele scirea senzațională, că un transport de munițiuni de război pentru România a fost oprit de autoritățile ungurești de acolo. „Indep. Rom.“ confirmă această scire, dăr adaugă, că reținerea munițiilor nu s'a făcut de către autoritățile ungare. numai din cauză, că fabrica, care a expedit munițiunile n'a împlinit formalitățile de la vamă.

De la teatrul național din București. În ajunul deschiderii stagiunii, diara „Voința Națională“ spune că, d-l Șt. Sihleanu director general al teatrelor, a trimis o circulară de invitare tuturor familiilor de elită din București, prin care le rogă să se intereseze puțin și de mersul teatrului național. Resultatul acestei circulari a fost fericit. Direcția teatrului a deschis un abonament pentru reprezentațiile de Marți; se aude ca toate cluburile și aproape toți aceia cără direcția s'a

adresat, au primit cu plăcere să se aboneze la aceste reprezentații. Marțile vor fi adevărate festivale artistice, căci în aceste zile se vor juca premierele: atât piesele originale cele mai alese, cât și traduceri operelor celor mai de valoare. Se va da o îngrijire specială acestor reprezentații. Diarele de asemenea au hotărît să dea o atenție deosebită anul acesta teatrului. S'au mai prezentat direcțiunei Teatrului național următoarele piese: „Pentru stég“ dramă de maior Conta și „Ștregării femeesci“, comedie într'un act.

Maghiarisare de nume. N'are cineva, decât să arunce o privire în lista ce se publică din când în când prin foile maghiare despre aceia, cari își schimbă numele strămoșesc pe unguresce, și va vedé, că între patru Kohn, cinci Weiss șese Schwarz se rătăcesc câte-odată și câte-un biet Român, séu alt creștin, jandarm, finanț, ori conductor de tren. Și acesta numai el o fi sciind sêracu, câte o fi pătimit până s'a putut decide a-se lăpăda de numele strămoșesc. Foile maghiare publică acum cu mare bucurie, că nu numai jandarmii și finanții își maghiariséză numele, căci étă acuma și l'a maghiarisat și un ofițer de honvedé, pe care îl chema mai înainte Starnitz și acuma a cerut să se numescă Sandor. — Nu pis-muim de fel bucuria foilor maghiare.

Intoleranță la culme. Societatea teatraliștilor maghiari a ținut mai deunăși o adunare, în care s'a hotărît, să facă o reprezentație ministrului de interne, cerénd, ca să nu permită a se da reprezentațiuni de către trupele străine și în special să opréscă pe actorii nemți, ca să nu dea reprezentațiuni în orașul Sopron! — Măi Măi! Că egoiști mai sunt domni teatraliști maghiari, de nu lasă și pe alții să trăiesc în limba lor.

În interesul adevărului. Ni se trimite spre publicare următoarele: „În n-rul 187 din 29 August a. c. al pretutului diar „Gazeta Transilvaniei“ s'a publicat o corespondență despre „Ruga din Cojocna“ unde în mod necuviincios anonimul Nojiță atacă pe poporul român gr. oriental dicénd, că „batjocuria festi vitatea de la biserica gr. catolică, întorceau spatele către procesiune și nu-și ridicau nici pălăriile de pe cap“. Aceste afirmări nu sunt adevărate. Frecări confesionale între biserica noastră și cea gr. cat. nu s'au ivit nici de patru-cincideci de ani până acum când le iscodesce în mod revoltător Nojiță, ci s'au păstrat cele mai bune relațiuni frățesci. Acestă frățietate se pôte adeveri și cu aceea, că în anul trecut la zidirea bisericei gr. catolice poporul gr. or. a contribuit în bani și cărăușie intratăta, încât se pôte dice că un părete l'a făcut poporul gr. or. și chiar și icóna cu care s'a făcut procesiunea este dărută de poporanul gr. or. Vasilica Boșan. În acea zi de sêrbătóre la biserica noastră s'a în-

ceput slujba la 7 $\frac{1}{2}$ óre și a durat până la 11 óre, când s'a fînit și la gr. cat. slujba, au fost la biserica mulți poporeni ca'n ziua de Paști. prin urmare nu-mi pot închipui cari poporeni ar fi făcut scandalul pomenit? Afară de acestea s'a făcut întrebare la d-l paroch și protop. gr. cat. Ioan Hêțegan și la alți fruntași și coratori ai bisericei gr. cat. ca să spună numele „batjocoritorilor“, însă toți négă, că s'ar fi făcut ceva scandal. Nu întăresc nici aceea, că nu s'ar fi putut întâmpla și ceva necuviincă fiind-că biserica gr. cat. este în nemijlocită apropiere cu o crăsmă mare unde erau adunați cu sutele unguri, români și țigani din localitate și împrejurime; aceștia au putut face lucruri necuviincioase, însă acestea nu sunt a se încărca în spatele poporului gr. or., care a prăsnuit acea zi creștinesc. Cojocna, 20 Septemvrie 1903 st. n. Din însărcinarea sinodului parochial gr. or., ținut în 7 Sept. 1903. Dumitru Fekete Radu, notar.

Recruți de bună voie. Din Têrgu-Mureșului ni se scrie, că la regimentul 62 de acolo s'au anunțat pentru a fi recrutăți aprópe 100 feciori, din cari majoritatea sunt Maghiari.

Din Brăila primim de la un transilvănean de ai noștri următoarele rânduri, cu rugarea, ca în interesul comun al Românilor din ținutul Cohalmului, să-i dăm loc în colónele fôiei:

„D-le Redactor! Sunt Român transilvănean venit aici din părțile Cohalmului. Am urmărit cu deosebit interes înființarea de curénd a unei societăți de credit și economii în Cohalm. Un lucru însă mă pune în nedumerire. Planul înființării s'a pus bine în lucrare, însă după cum aud, după un an nu s'au putut subscrie destule acțiuni (?? — Red.) Și mai aud, că și cei cari au subscris acțiuni, nu plătesc regulat ratele. Care pôte fi óre cauza acestei neglijențe? Décă așa e în adevér, e fôrte regretabil, că nu se găsece în ținutul acela ómeni de inimă, mai ales în Cohalm, unde Sașii își au și un diar al lor și unde împrejurimea este aprópe numai românescă. Încă un réu: după cât sciu eu, nu se află în Cohalm nici un doctor, nici un avocat român, care pe lângă că și-ar câștiga un post bun, ar servi și causei institutului. Poporul din cercul Cohalmului e animat și doritor de muncă, numai conducători harnici să aibă. Ar trebui să-și ia Cohalmenii de exemplu pe frații lor din comunele învecinate. Am scris acestea numai din îndemnul de a contribui la o desmórtire a fraților mei de acasă. — Un binevoitor.“

Atentat contra unui tren. Un tren a deraiat în apropiere de Tima (Rusia), pe linia ce duce în Siberia. Diarele din Petersburg anunță că tot un atentat se crede a fi cauza acestei deraieri. Atentatorii au cređut, că în acest tren se află Plehwe ministrul Rusiei... Deraierea s'a pricinuit prin punere de obstacole pe linia ferată. Victimele acestei deraieri a fost câți-va din personalul de întreținere al trenului și anume: mașinistul, fochistul și

șeful trenului, Mulți însă dintre călătorii au fost uciși, între cari și un anume Frolov, care era, deportat în Siberia. Credința fermă a atentatorilor era că ministrul este în acest tren.

Lumină electrică în Făgăraș. Consiliul comunal din Făgăraș a hotărît în gedința sa de alaltăeri, să se introducă în oraș lumina electrică, și a dat construirea mașinăriilor în antreprisa lui Petru Ștof.

Jubileu. Firma Simay din Brașov și-a serbat erî jubileul de 25 ani a esistenței sale.

Esposiție de pictură. D-l profesor Octavian Smighelschi din Ibașfalău, a făcut nisce picturi frumoșe, dintre cari unele în mărime de 7—10 metri, pe cari le-a espus cât-va timp în Blașiú, unde au fost fôrte admirate de mulți vizitatori. În ziua de 14 Octomvrie d-l Smighelschi își va expune picturile și în Sibiu, în sala de la „Gesellschaftshaus“, și va fi deschisă 10 zile. D-l Smighelschi este specialist în pictura orientală bisericescă, și este cei dintâi dintre Români, care a ajuns în arta acesta la o mare desevérșire.

Producțiuni publice în Sibiu. Precum aflăm, „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“, din privilegiul întruniri congresului național-bisericesc, doresce să procure numeroșilor óspeți, sosiți în Sibiu, câte-va momente de adevărată elevație sufletescă. În acest scop, la reuniune se desvóltă o activitate febrilă, urmându-se cu mult zel probele de teatru, pentru o reprezentație teatrală, ce se va ținé după tótă probabilitatea, în teatrul orașenesc. Se vor prezenta în scenă de data acesta drăguțele piese „Fricosul“, vodevil în 2 acte, de Stamati Ciurea, și „Vlăduțul mamei“, acest „Vlăduț“, care estasiase publicul la reprezentația dată de reuniune a. tr. din privilegiul esposiției industriale. Prin purerea din nou în scenă a „Vlăduțului mamei“, se implinesce din nou dorința celor mulți, cari a. tr. n'au fost norocoși să mai găsescă locuri în teatrul tixit. Cum corul reuniunii numera aprópe 70 membri (dame și domni), și cum el este pregătit cu mai multe piese, în una din serile săptămânei viitoare, se va da în frumoșă sală dela „Unicum“, o producțiune publică împreunată cu cântări și joc. După putință se va juca și „Călușorul“ și „Bătuta“. Detailurile le vom da în numărul viitor al diarului nostru. De încheiere mai notăm, că în zilele congresului publicului i-se ofere plăcuta ocaziune a cerceta mult promițetóreă esposiție de pictură a profesorului Smighelschi, ce se va deschide în sala mare dela „Gesellschaftshaus“.

Foc. Ni-se scrie: În comuna Seplac (lângă Gherla), din jocul unei copile de 3 ani și jumătate cu aprințóre (chibrituri) în 7 Octomvrie a. c. la 4 $\frac{1}{2}$ óre după amiédji s'a iscat un foc grozav, care a consumat 10 case dimpreună cu edificii eco-

— Spune, ce este? întrebă Crapu, trăgénd jos, lângă el, pe Boeru.

— Spune...

— Bani, fraților! aur, fraților! strigă Boeru dând din mâni și sbăténdu-se în brațele buzatului.

— Tac! din gură! Ce-i? Vino mai aprópe, Petre! Bețivule, târfe-te mai aprópe.

Tustrei se alăturară. cap lângă cap, și Boeru începú să descante în colțul întunecos al bordeiului, pe când vânturile tómniei buciunau pe afară. Din când în când, Crapu groháia cu mulțămire. Vornicului și Boerului le sticleau numai ochii.

De întâmplarea acesta, de vorbele schimbate, de ceea-ce s'a petrecut mai târziu, Petrea își aduce aminte ca de nisce întâmplări, cari s'au petrecut eri. Multă vreme perdute, învéluite în céța trecutului, au răsărit de odată ca o lumină sângerósă; în nóptea acesta, Petrea a coborít cea din urmă tréptă spre pierdanie.

Au eșit afară târziu, — trei umbre negre. Vântul și păcelele tómniei i-au învéluit. Nouri grei, plumburii, căptușeau pretutindení bolta de sus; vântul se svírlea

ca din genuni, vâjiind, cu valuri mari de umezélă.

Pășeau tăcuți prin dosuri, pe strățile înguste ale portului. Într'o infundătură strimță, licărea o stea. Umbra cea mai subțire, a Boerului, se desprinsé de celelalte două și înainte spre lumină. Peste puțin se întórse. Șopti:

„Grecul e tot acolo... Mai sunt doi jucători îndârjiți... O să-i stórcă și pe-aceia. Are, pe masă, înaintea lui, un moviloiiú ia așa de mare de aur, argint și hárții!“

Tăcură și se lipiră de zid. Tremurau de încordare. Fiori grei de căldură le alergau prin tot trupul, și se opreau la inimă. Stătură mult așa. Valuri de vânt în două cu piclă treceau.

În sfêrșit, două umbre îndoite de mijloc trecură; eșiră de-odată într'o róta roșie de lumină, apoi se scufundară în întuneric.

„Felinarul cea ne 'neurcă!“ șopti Boerul. Se strecură până la stêlp, se agățá de el și deschise porțița. O undă de vânt se infundá și stinse lumina. „Așa... treba

merge strună!“ Petrea își aduce aminte de tóte vorbele.

Trecú ér un réstimp; apoi o șoptă înăbușită trecú, ca un fior de spaimă: „Étă-!“

Grecul venea încet, cu capu 'nfundat în gulerul mare al mântălii. În mâna dréptă ținé o geantă.

Cu cât se apropie, cu atât cei trei tremurau mai tare. Petrea vedea roș înaintea ochilor, rêsufflarea 'i se tăiase.

În sfêrșit! Par'că a repeđit de pe piept un bolovan, care-l năbușea.

S'au prăvălit tustrei asupra grecului. Nenorocitul ridică brațul stâng și-și acoperi fața; în aceeași clipă voi să rănescă; se lasă móle din genunchi...

Ca un maiú îi căđú pumnul lui Petrea în creștet, apoi brațe încordate îi cuprinséră gâtul. În mijlocul uliței strimțte, în fund, prin céța, cele patru umbre începură a se bate cu furie. Un rănecet, sfâșietor, sêlbatic, scurt, isbucni de-odată; — apoi vântul trecú gemând jalnic prin uliciórá, cu sulari de picole.

După nóptea acesta amintirile se în-

tunecă ér, până ce rêsar fioróse cele patru ziduri mari ale inchisorii din Têrgu-Ocna, și bolțile rêsunátóre ale ocnelor de sare.

Doué-deci de ani de muncă silnică! doué-deci de ani! doué-deci de veacuri. Incep clipe aspre și chinuite. Doué-deci de ani: nópte cumplită de dureri, în care chinurile au curs picătură cu picătură în sufletul lui, l'au pătruns, l'au limpedit, l'au sdrobotit și l'au dus mai amărít decát tódeuna într'un pustiiú, care se chiamă pocăința.

Mutre ciudate l'au înconjurat din ziua întâia. Capete tunse, figurí rase, ochi scânteiători, în cari domnea nóptea cu spaimale ei. Mulțimea aceea de ocnași l'a înghițit de-odată, ca o vultóre.

Castelul stă pitit sub munți, la marginea orașelului. Între cele patru ziduri, poporul desmósteniților se mișcă greoiú în sórele de vară; dér razele calde nu mai pot duce lumină în întunerecul sufletelor. Icí câți-va condamnați lucréză: sunt mese-riași. Dincolo, câți-va bêtrâni se încaldesc la sóre, cu capetele în piept, ca nisce animale obosite; pe fețele lor tábăoite, negre,

nomice cu nutrețuri cu tot, între cari și școala gr. catolică, de abia de 3 ani edificată. Sărmanii omeni au rămas săraci lipiți pământului, nerămânându-le nici pâine de o îmbucătură. Focul s'a răspândit în măsură așa mare din cauza vântului, ce a suflat cu atâta tărie, încât a dus focul la distanță și de 800 metri. B. P.

Deces. În ziua de 8 Octombrie a murit Moritz Brossek, fabricant de postav din Brașov, în etate de 50 ani. Inmormântarea se face ați, Sâmbătă, de la casele sale str. nouă de sus la cimiteriul rom. catolic.

Domna de Kohn. Cei ce poartă titlu de nobil obișnuiesc a-și pune înaintea numelui prepoziția „de“ séu pe nemțesce „von“. În timpul din urmă au început a se da titluri de nobil și de baroni și jidovilor bogăți, cari apoi se fac tare îngâmfăți pe numele lor. Eță o istorică interesantă în privința acésta: Intr'o grădină publică din Pojun ședea domna von Kohn cu doi copilași, un băiat și o fată, cari se jucau lângă mama lor. Alți doi copilași, cari ședea cu mama lor, veniră să se jöce cu purții domnei von Kohn. După ce s'au jucat câțva timp, domna von Kohn de odată sări în sus, par-că ar fi împuns'o cineva cu un ac. Cum se pöte una ca asta? Copiil străini dăceau purțiilor ei tu și méi. „Haid plecați d'aci obranicilor!“ dăcea d-na von Kohn. Copiil însă nesimțindu-se vinovați, n'au vrut să mērgă. Domna von Kohn infuriată, ridică atunci umbrela și vră să lovēscă copiil. Domna străină sări repede de pe cealaltă bancă și se-și ia copiil în apărare. A avut însă să audă destule injurii din gura domnei von Kohn, că ea nu pöte tolera ca nisee copii necrescuți să dăca copiilor ei tu și méi, și punēdu-și mânil în solduri spuse cu mare îngâmfare: „Eu sunt domna von Kohn“ — Dama streină atunci începü să zimbēscă și se recomandă cu următoarele cuvinte: „Eu sunt Archiducesa Isabella“ și cu acésta luându-și copiil de mână întörse spatele domnei von Kohn, care rămase pe loc zăpăcită și rușinată.

Care farmacia va fi deschisă? Măne, Duminecă în 11 Octombrie, dintre farmaciile din cetate nu va fi deschisă după amieză, decât una, anume farmacia d-lui Stenner „La Leu“ în str. Porții Nr. 21.

Din răsunare. Vasile Jude, agricultor din Budureasa (Bihor), avușese încă de mult ceva cērtă cu Szabó Márton din Tinca. Dilele acestea, Jude trecea cu căruța prin Tinca și vedēdu-l dușmanul séu Szabó, s'a repeđit la el cu o sēcure și lovindu-l pe dindērēt l'a rānit greu la cēfă, tăindu-i vinele. Vasile Jude a pierdut förte mult sänge și a fost dus în stare desperată la spitalul din Beiuș.

La restaurantul de la Gewerbeverein a venit antreprenor nou d-l Fricderic Schmidt, cunoscut în oraș ca unul dintre cei mai bine reputați restauratori. Duminecă va fi în sala cea mare muzică militară. Intrarea 40 bani. Galerie: 1 coronă. A se vedē anunțul respectiv din numărul de față.

Inmormântarea d-nei Viorica Mihali.

Deși, 29 Sept. 1903.

Nefindurata mörte a răpit societății și neamului românesc o nobilă și distinsă fiică, pe domna Viorica Mihali, soția d-lui avocat și director de bancă din Deși Dr. Teodor Mihali.

La 26 Septembrie st. n. a avut loc inmormântarea. O di de mare jale! Totul fū potrivit vieții și ființei ei deosebite. Un șir neîntrerupt de binefaceri și virtuți vieții-i; doliu general, lacrimi și suspine mörtea-i. Public imens, mulțime de cununi și expresii de condolență din töte părțile cătră intristatul soț.

În interiorul casei ce jale adēncă, ce privilegii tristă și solemnă! Păreții tapetați cu zabranic negru, a cărui mohorēlă o împărăscie în căt-va zimbetel frumóselor cununi. În salonul spațios pe un catafalc superb, construit cu adevărată artă, zace mörta, îmbrăcată — precum dispuse — în composul ei costum național românesc. La cap o candelă cu unt-de-lemn răspindescă lumina purpurie; la picioare chipul lui Christos restignit. De jur-împrejur făclii și lumini. În aer un miros plăcut de flori și tămăie. În acésta pace tristă par-că și-s'ar molcomi durerea înăbușită, decă ochii nu și-s'ar opri pe fața mörtei, palidă și suptă de îndelung și grele suferințe. Însă o față dulce. Dēr eță, coperișul sicriului acopere și acésta privilegii, intrând de aci încolo numai în amintirile nōstre.

Se apropie momentul, când și rămășițele pămēntesci își iau adio dela cuibul fericit. Nainte de 10 öre doi-spre-öce preoți: Ioan Georgiu, canonic, ca pontificant, Dr. Octavian Domide, canonic (din Gherla), Ciriil Deac, vicarul Năseudului, Ioan Welle, protopopul Deșului, Gregoriu Pușcariu, protopop în Betlean, Gerasim Domide, protopop în Bistrița, Dr. Vasile Lucaciu, parochul Șișeștilor. Ioan Dologa, preot în Borgo-Bistrița, Iacob Pop, preot în Nușfalēu, Mateiu Pop, preot în Ocna-Deșului, Pompeiu Făgărășan, preot în Tēure și Alexandru Avram, capelan în Deși — în odājdi cernite pornesc din biserica gr. cat. română din Deși, în frunte cu sfânta cruce și praporii, la casa mortuară. Un aer solemn și trist se revarsă pe stradă și asupra norodului.

Urmat de suspinele soțului și căsenilor, sicriul este scos și aședat în mijlocul grădinuței, ai cărei diferiți arborăș și brădișori sunt ciunțiți de crengi, par-că și ei jeliu, ca să facă ocol mai larg stăpānei.

Preoții celebranți ocupă loc în semicerc pe lângă o masă lungă. De ambele laturi ale cosciugului jeltorii: soțul, mama și sócra, II. sa d-l judecător de curie Andreiu Frāncu, crescătorul meritos, frații: dr. Alesandru și Ioan Vaida-Voevod, veri rēposatei, badea George Pop de Băsesci, fiica sa dōmna Elena, prietena de cruce, „soruca scumpă“, soțul ei Francisc Hossu-Longin din Deva, și alți prieteni și prietene. În jurul lor apoi töta inteligenta română din oraș; mulțime de cunoscuți din jur și depărtări, cu deosebire mulți din Bistrița, fișpanul, vice-fișpanul, directorul călii ferate și alte notabilități din oraș. Reuniunea femeilor (maghiare) din Deși a fost reprezentată prin o delegațiune din cele mai distinse 20 de dame, în semn de stimă și recunoscerea meritelor rēposatei pentru nenunțările ei fapte de binefacere față de cei lipsiți și neputincioși. Dincolo de grădina casei, în curtea largă, mulțime de popor.

Prohodul a decurs solemn, în valuri de pietate și jale, dela 10 până la 12½ öre. Pe töte fețele se reoglindea cucernicie și înălțare de inimă.

Cântările-rēpunsuri au fost executate perfect și înduioștor de un cor de învătători, sub conducerea d-lui Vasiliu Suci, profesor de cant la institutul pedagogic din Gherla.

Partea culminantă a fost admirabila predică, un cap de operă și ca oratorie și ca filosofie, ce a rostit'o Rev. Domn canonic Dr. Octavian Domide. Mai bine de o öra a vorbit atât de înălțator, convingător și mângăitor, încat erai transportat și simțiai, că și-se usurēază inima. Teme vaste, de regiuni largi: nemurirea sufletului, chemarea omului pe pământ de a lucra și suferi; datorința de a ne nobilita și curăți sufletul, rēsplata pentru aceste dela Dumneđu în ceriu, unde domnesce fericirea perfectă și vecnică, neînchipuită de mintea mărginită a omului. Pilde și deducțiuni frapante. A apreciat apoi vieța și faptele rēposatei în Domnul, ridicând bunătatea inimii, iubirea și ajutorarea față de apröpele; credința ei în Dumneđu; alipirea de religiu-ne și neamul séu românesc; suferințele în vieță și bóla ei.

Iertăciunile le-a rostit d-l Dr. Vasiliu Lucaciu cu cunoscuta-i oratorie și emoționat însuși până la lacrimi. A accentuat în deosebi jertfa și rolul „sorei“ Viorica de a alina suferințele soțului și a tovarășilor lui în vremea, când pentru luptele naționale îndurau închisori. Förte emoționată a fost și partea aceea a vorbirii de iertăciuni, în care a descriis iubirea și jertfa ce a presat'o săptămāni de-arēndul lângă patul rēposatei, în cele mai grele suferințe ale ei, până în ultimul moment: devotata amicā, — dōmna Elena Hossu-Longin.

Prohodul sfērșit, plecām la gară. Cāt de pustie rămāne casa în urma ei. Convoiul este imosant. Nainte un lung șir de domni,

apoi corul și cēta preoților. Urmēză un car funerar, cu cununile depuse pe sicriu dela neconsolatul soț, dela mama, dela Helena și Andreiu (Frāncu), dela Alesandru (Vajda) și soția Lenci, dela Ioan (Vajda), dela Elena și Franci (Hossu), dela Dr. Demetriu Ciuta, dela Ana Pop (din Gherla), dela badea George Pop de Băsesci, dela Dr. Ioan Checheș (treicolor național); dela familia Dr. Barbul, dela Salomia Ciuta, dela Dumitru și Raveca, dela Institutul „Someșana“ (treicolor național), dela funcționarii „Someșanei“, dela Victor Ciuta, dela Mariți și Viorica Pop (din Bistrița), dela Tinerimea română din Deși (galbenă și albastră), dela Aurel Bilțiu și soția.

După carul cu cununi vine carul funerar cu sicriul; după el soțul, rudele, amici și amice, apoi celalalt public, bărbați și femei. Nimeni n'a făcut us de trāsuri, toți și töte au ținut demn, ca pedestru să petrēcă pe rēposata la gară. Era o privilegii rară acest convoi. Eer în aer se înălțau tânguitor cântările: „Sfinte Dumneđu-le“ și „In vecl amintirea ei“.

La gară. Nu trece un sfert de cēs și se dă signalul de plecare. Vagónele trenului special se umplü tixit de public. În cel din urmă e aședat — sicriul.

Când trenul se pune în mișcare, éráși nāvālesc în ochi lacrimi. Cum merge și cum petrecem rēposata la moșia din Chizeni, pe care hărăncia și gustul ei estetic o au prefăcut, în decurs de căți-va ani, într'un adevărat raiu. Și eță, în loc să guste rōdele ostenelelor: merge și-și dōrmă somnul de vecl în cripta familiară, zidită tot după planul și stăruința ei. O! drag suflet prevēđtor, cum ai pregătit töte, pentru ori-ce eventualitate.

Trenul sbörā cu viteză potențată, fără a ne opri unde-va. Peste ½ cias suntem la Glod — ultima stațiune. Aici o mare mulțime de om, țărani și proprietari din satele vecine de pe țermurul drept al Someșului. În fruntea lor 5 preoți în ornate bisericesci și cu praporii, împodobii la cruce cu tradiționalul colac de grāu. Ochii lacrimați par-că intrēbā a mirare și cu necređ, cum dōmna cea bună și blāndă a Chizenilor, așteptată altă-datā cu atāta drag, sosese acum fără glas, în casa-i de vecl?

Convoiul se formēză și plecă dela gara din Glod spre Chizeni. În frunte preoții celebranți în Deși și cei dela gara din Glod Cosciugul e dus pe mână de țărani din Chizeni. Incet-încet ne apropiem de Someș. Pe țermurul celalalt și în vasta curte a domeniului, om lângă om: satele de partea stāngă a Someșului. Două puternice poduri umblătore, legate cu măestrie unul de altul, trec în douē rēnduri mulțimea de ómeni peste Someș. O parte dintre țărani trec pe luntri.

Suntem pe celalalt țerm — în Chizeni. Intre cântările înălțătore ale coriștilor ajungem în curte. Ceata mare a preoților, frumșeța sicriului de metal, cununile,

a adormit și bucuria și suferința; nimic nu-i mai mișcă. Mai departe un foc arde sub un cean. Căți-va mai tineri fac mâncare, vorbind.

Petrea umblă printre ei. Se opresce la aceștia mai tineri; intră în vorbă. Un țigan voinic, stricat de vērșat, îl întimpină ridēnd: „Ce vēnt te-a adus printre noi, logofete?“

Petrea se aședă, oftând, lângă ei; ar vrea să zimbēscă, să se arate tare, dēr nu pöte.

„Ce să mă aducă?... păcate!“

— Păcate? rinjesc țiganul; ba prostia te-a adus! Ce-ai făcut?

— Am omorit, frate!

— Ai omorit? Asta se întâmplă des, nu trebuie să te scārbesci așa de tare! Di mai bine, că ai vrut să te îmbogățesci, și n'ai avut parte, logofete!

Ceialți doi, tovarășii țiganului, se uită cu luare-aminte la el; îl cercetēză; Petrea se simte stānjenit sub privirile lor ascuțite.

„Am omorit, dize el cu greutate, am fost trei, am pāndit pe un grec, care aducea o geantă de bani și l'am gātuit!“

— Cine l'a gātuit?

— Eu. Ceialți doi m'au ajutat, dēr au dat töta vina pe mine; eu trag păcatul tuturor, ei au scăpat cu mai puțin.

— Așa sunt unii ómeni în lumea asta: mișei! dize cu convingere unul din tovarășii țiganului.

— Așa... murmură, oftând, Petrea; și m'au dat pe douē-decl de ani...

— A da Dumneđu și 'i scōpa! dize ér tovarășul țiganului; scapă omul și de-ai. — Și de unde aducea grecul banii? întrebă țiganul.

— De la joc de cărți. Ținea o casă de joc, într'o mahala din Galați.

— Bani de haram! Sē scit că n'ai păcat, frate, aceia nu erau banii lui; erau bani răpiți pe nedrept!

— Dēr l'am omorit, frate! dize greu Petrea.

— L'ai omorit! Ei și? Și pe un căne îl omorā ori-cine și nu ia nici o pedēpsă. Cređi că este vre-o dreptate pe lumea asta? Las' c'om mai vorbi noi. Ni-i istorisi cum a fost. Hai și-i îmbuca ceva de ici. N'ai avut noroc, frate. Se cunōsce, că ai fost om de ispravă, dēr ai avut tovarășii nise lichele. Cu noi, ai să te împaci, n'ai grijă!

Petrea s'a împrietenit cu cei trei. Pe țigan îl chema Toader Burlacu. Unul din cei doi tovarășii ai lui era ardelean, era scurt, lat în spete și vinos, cu făclile mari. Al treilea era nalt, cu frunte senină de învēșat.

Séra, în dormitor, Petrea s'a tređit vecin cu cei trei. Au prins să vorbēscă în șöptă. O lumină tristă și săracă împrăștia jale pe păreții goi. Condamnații stāteau rēsturnați pe paturii lungi, acoperite cu rogojinii.

„Eu am omorit un căprar la armată, începü să povestēscă țiganul. Sē vedē cum a fost. Era la noi în escadron un băiat, necăjit, de care și băteau toți joc. Dēr mie imi era milă de el, săracul; decă era străin și-l injurau, și băteau toți! Mai ales un căprar, — unul Neagu, — nu-l mai slābea din bății. Și la noi, la roșiori, erau bății strașnice, pe când eram eu; te bătea cu trăgătorile până ce țșnea sängele. Da mie imi era milă. Pe urmă, mă contrasem, dela o fată, cu Neagu, și de șese lunii imi era sabia ascuțită. Eu eram fruntaș și într'un rēnd făceam de serviciu pe grajduri. Eca, séra, vine Neagu căpraru beat și începe să

ia la bătea pe băiat: Nāstase îl chema. „Domnule căprar, dā-i pace, nu-l bate de geaba, că-i destul de amărit; nu-l mai bate!“ El a început a ride și a îmblăti cu trăgătōrea Mi-a venit așa, nu știu cum... că de mult îl coceam eu... Am scos sabia și am dat. I-am dat la cap; l'am umplut de sänge, a căđut jos; pe urmă 'i s'a tras mörtea din asta“.

Ardeleanul fălcos, Pārveu, începü să povestēscă și el:

„Eu mi-am omorit nevasta, dize el liniștit. Trāiam bine cu ea și-mi era dragă; dēr cu socru-meu nu mă împācam dela nisee pământ. Intr'un rēnd am prins a ne certa, eu și cu socru-meu. M'am māniat, am tras cuțitul dela chimir, și m'am repeđit la el. Nevastă-mea a sărit să-l apere. Am dat în ea și am omorit'o. Pe urmă, am tăiat și pe socru-meu“.

În lumina tristă, în liniștea dormitorului, povestirile acestea simple curgeau cu liniște și te înfiorau de grōză, ca o prăpastie tăcută, al cărei fund nu se vede.

(Va urma.)

imensa mulțime de omeni, totă solemnitatea tristă umplea de admirațiune, smerenie și durere inimile bieților țărani, plângând după binefăcătorea lor.

Se face un al doilea ceremonial scurt. Casa, curtea și edificiile economice stau pe un loc ridicat, de unde se desfășoră frumoase vederi pe șesul Someșului. Siciul cu răposata e așezat înaintea casei. D-l canonic Dr. Domide rostesc și aici un discurs prea frumos pentru țărani, zugrăvind pierderea, ce o îndură și ei, și îndemnându-i la viață plăcută lui Dumnezeu, ca se aibă nădejde a-și revedea stăpâna lor de pe pământ în ceriu, care și acolo le va fi patronă.

Pornim pe cel din urmă drum. Eșim din curte și percurgem calea ce duce printre pomii până la pôlele dealului, în formă de piramidă, pe a cărui vârf se află cripta și monumentul de marmură al neuitatei „Bibilica”, unica copilă murtă în etate de 3 ani. Nicăi mama din „Înșiră-te mărgărite” a poetului Alexandri n'a dus atâtea jale și dragoste, ca răposata în viață, după odorul ei de copilă. Chiar bôla 'i s'a început într'o zi, când, ne mai putându-și stăpâni aleanul, a deschis cripta, s'a furișat neobservată și acolo, la privirea micului cosciug, toropită de durere, a căzut jos pe betonul rece, unde mai multe ore a zăcut inconștientă. Acuma trupurile lor o s'ă dormă lângă olaltă, nedespărțite; er sufletele lor nemuritoare în focul dragostei de mamă și fiică se vor îmbrățișa în ceriul lui Dumnezeu, regăsindu-și fericierea, care ai 'i pe acest pământ abia le-au zimit și îndată și-a luat sborul în sferile senine.

Urcăm pe cărări serpentine dealul. Îți părea un riu fermecat șirul nesfârșit al mulțimei în suișul trăgănat și cu multe cotituri a drumului, ce duce pe platoul de pe „dealul dorului”, unde se află cripta, și unde răposata în Domnul intenționa se clădescă și o capelă. De o parte alunișul, de alta pădurea cu frunzele îngălbinite și lin mișcate de o bôre toamnă în ison cântărilor. Tot mai sus. Pe vârf momentul „Bibilicei”, scaldat în rațele sôrelui scăpătat spre asfințire, par'că chiamă cu neastimpăr pe mamă-sa să grăbescă. În jos se desfășoră priveliștele șesului și mlădierele scripitore ale Someșului. Mai aproape, la pôlele dealului, șirul pomilor și verdele dulce al nucilor.

Suntem pe vârf. Rugă și cântări și vifor de suspine.

Ne scoborim puțin cu siciul pe o cărărușe, ce duce la intrarea în criptă. Dela puternica ușe de fier, deschisă în două latură, conduce un fel de antișambră, apoi o altă ușe, care deschide în interiorul mai larg al criptei. Lumina sôrelui și a făclielor străbat până în interior și luminează părății albi ai criptei. În mijloc un cosciug mic, drăguț. Leagănul Bibilicei. La privirea lui, plâns înviforat isbucnesc din pepturi. Pe cosciug cununi de flori — uscate; căci trecuse anul, de când le-a așezat acolo — mama. Ce poezie duiosă se trezesc în inimă, când privesc acum aeva cosciugurile lângă olaltă. În criptă mai este un loc gol, al treilea. Dér când am văzut pe posedarul aceluia, frânt de durere, îmbrățișând de adio cosciugul soției și a copilei, o rugă tainică am îndreptat cătră ceriu: Destulă atâtea jertfă. Locul gol stea multă vreme gol, căci soțul și tatăl, rămas singur-singur, are menire și datorință, ca viața și munca să și-o închine neamului său.

Încă o privire de admirațiune și scoborim la pomană. Erau 5 ore p. m. și nimeni nu prânzise încă. S'a împărțit mâncare și beutură și întregii mulțimi de țărani.

Cătră 6 ore noi, cei cu trenul special, ne întorcem dela Chizeni. Chizeni! loc de plăcute desfătări și veselii altă dată; acum loc de suvenir și — pelerinaj. Căci momentul tău, scumpă ființă, nu va fi părăsit, câtă vreme va trăi suverena ta în inimile, cari te-au iubit și stimat, și câtă vreme momentul tău va grăi urmașilor ca o legendă de buna, drăgălașă și binefăcătorea domnă a Chizenilor. . . .

Naintea mea mereu se ivesce „dealul dorului” și mereu îmi sună în urechi tânguitoarea cântare: „În veci amintirea ei”.

Frate orfan.

Tulburări antisemite în Rusia.

Tot mereu vin sciri din Rusia, că poporul se scôlă contra jidovilor și îi bate, jefuesce și omôră. Nu-i vorbă, că dintr'un țințar foile fac un armăsar, căci este știut, că mai tôte foile cele mai de sémă din țările înaintate se află în mâinile jidovilor și nu e de cât un lucru fresc, ca să sară în apărarea coreligionarilor săi.

Acuma de curând s'au făcut nisce tulburări de felul acesta în orașul Homel guvernamental Mohilev. Guvernorul acestui district, îndată ce a auzit de cele întâmplate, s'a dus la fața locului, spre a se convinge de adevăr. Aici imediat după sosirea în oraș, a venit la el o deputațiune jidovescă, ca să se tânguescă de nedreptăți și să-i cêră protecțiunea. Êtă ce le-a răspuns guvernorul:

Domnilor!

Am venit anume pentru d-vôstră aici îmi pare rău de victimele nenorocite, căci tocmai cei nevinovați și umiliți au avut de suferit. Mă întreb însă, de unde pôte veni ura unei părți din popor contra unui alt popor de o religiune deosebită? În Rusia toleranța religiôsă este absolută. Asta o știu jidovii fôrte bine. Trebuie să căutăm totuși cauzele ultimelor evenimente. Cunosc guvernamental Mohilev de 25 ani. Pe vremea aceea jidovii erau vrednici de încredere, nu se amestecau de fel în mișcări politice, nici nu se pomenea de tulburări de asemenea natură.

Tulburările înainte cu două-șeci de ani au avut un alt caracter — ele erau pricinuite de asuprirea, ce o îndurau creștinii din partea Evreilor. Astăzi nu mai este așa. Jidovii sunt astăzi inițiatorii tuturor mișcărilor antigovernamentale. Tôte ligile și tôte socialdemocrația este compusă de jidovi. Cu un cuvânt jidovii s'au făcut obraznici și neascultători. Ei n'au nici un respect pentru autoritatea stabilită. Vedeți domnilor, funcționarul subaltern al poliției nu mai are adă nici o vadă.

Pretutindena și pururea jidovii își arată disprețul și intoleranța lor față de creștinii. Êtă faptele: Mai deunăți pe stradă un biciclist îmi trântesc soția la pământ. Cine era? — Un jidov. Un elev de gimnasiu, îmi vine drept în față, cu țigara în gură. — Cine era? Tot un jidov. Și alte fapte nenumărate v'ași pute spune Êtă cauzele, pe cari nu trebuie să le căutați de cât în voi înși-vă. Guvernamentul este nepărtinitor. Numai voi sunteți de vină și eu în sensul acesta mi-o iu face raportul la împărat.

Voi propovăduiți poporului rusesc neascultarea și principiile revoluționare. Poporul însă nu vrea să vă asculte și să întorțe împotriva vôstră. Êtă rezultatul. Jidovii se înarmeză și descarcă armele asupra trupelor venite să vă apere. Unde s'au mai vădut asemenea lucruri? În împrejurările acestea, nu pôte să fie datoria noastră a vă apăra pe voi. ci a ne apăra pe noi împotriva vôstră. Regret, că au suferit omeni nevinovați, răspunderea la tôte însă numai voi o purtați.

De-ale meseriașilor români.

Bucurie mare a cuprins inimile noastre, a celor 110 persoane, întrunite, Joi la 23 Septemvrie a. c., în localitățile „Reuniunii meseriașilor români” la a 9-a ședință literară lunară. Reuniunii i-a succedat adecă, ne spunea în cuvântul de deschidere prezidentul ei, d-l Victor Tordășianu, a constituit pe lângă Reuniune un despărțământ (secție), consistător din dômne și domnișore, ce stau aproape de meseriașii noștri. Prin această reuniune își ia un nou avânt în lucrările ei, închinat creării, dezvoltării și înfloririi clasei noastre de mijloc.

În două întruniri, ținute în acest scop de femeile noastre, hotărâre s'a luat, ca dômnele și domnișorele, aparținând ele ori-cărei clase, să între în șirul membrilor asociației ai Reuniunii cu taxa anuală de 1 cor. 20 bani (10 bani lunar). Ele formeză o secție întregitoare a Reuniunii și sunt cărmuite de o prezintă, o vice-prezintă și de un

comitet de 20 membri, alese din sinul secției. Prezintă și vice-prezidentul Reuniunii sunt bărbați de încredere, er notarul și cassarul Reuniunii au aceleași funcții în secție. Secția constituită, a ales prezintă pe d-na Elisabeta Poponea, soția vice-prezidentului reuniunii, vice-prezintă pe d-na Paraschiva Cioranu, soția harnicului măcelar și zelos membru al Reuniunii, a d-lui Maniu Cioranu, er de membru în comitet 10 dômne și 10 domnișore. Ca lucrările secției de bune rezultate să fie încoronate, secția a numit cu mare însuflețire și cu unanimitate de protectore (patronese) ale sale pe dômnele Minerva Dr. Brote, Ana Dr. Moga și pe d-na Bugarsky, cari prin generositatea și conlucrarea lor, la împărțirea darurilor de Crăciun sêracilor noștri, și la aranjarea esposițiilor noastre, dănuitoare și însemnate merite și-au câștigat pentru clasa noastră de mijloc.

Chiemarea mai de-apropo a secției este cultivarea simțului de asociere între femeile noastre, adunarea de daruri pentru sêracii noștri, ținerea de prelegeri despre afacerile gospodăriei (curățenie, fierbere, legumărit), instruarea în lucrul de mână femeiesc (tors, cusut, țesut) și valorisarea acestuia; aranjarea de serate împreunate cu vorbiri despre aceste ramuri, cu îndelniciră din cusut, tors etc., aranjarea de petreceri populare, și mai pe sus de tôte îngrijirea de alcătuirea unei mese a învățăcelilor meseriașilor noștri. În acest scop, Reuniunea în primăvara viitoare va demola casa parter de lângă edificiul principal și va edifica în etagiul o sală mare pentru diferitele întruniri, er în parter saalele pentru masă. Membrele secției primesc angajamentul a-se îngriji de adunarea materialului pentru pregătirea alimentelor, de fert și de susținerea ordinii, de curățenia și de instruirea în rugăciuni și în alte lucruri folositoare micilor învățăceli, cea mai mare parte lipsiți de cultura familiară și și de cea școlară.

Lucrul de căpetenie, cele necesare la fier, se vor aduna dela toți binevoitorii și sprijinitorii cauzelor noastre bune, în natură, sau se vor procura din ajutoarele bănesci, îmbiate de aceia, cari nu pörtă economie de câmp. Âst mod putință li se dă și părăntilor dela sate, să jertfescă din produsele lor (munca câmpului) pentru susținerea la învățatură a fiilor lor, aplicați la meseri, știut fiind, că la anumite meseri, băieții nu primesc dela măiestrul, la care sunt angajați, nici îmbrăcăminte și nici mâncare, ci numai învățatura. Bucuria noastră deci justificată este, când dat ne e a vedea, cum reuniunea sodalilor aflată a mijlocul potrivit și puțin costisitor pentru ajutorarea și creșterea fiitorilor noștri măiestri. Dumnezeu ocărmitorul a tôte, să și reverse darurile sale și asupra acestei întreprinderi folositoare!

În aceeași ședință s'a cetit sumarele ședințelor administrative dela ultima ședință literară încôce, după care s'a executat programul seratei.

Daltă.

Petrecerea din Hălmagiu.

În viața această plină de neajunsuri, ne cade bine, decă din când în când ni-se dă ocaziune, de a ne distra puțin și a uita pe un moment de griji. Un Român adevărat, de nimic nu se pôte simți așa de delectat, decăt de ceva lucru românesc, bine însemnându-ne, că decă lucrul acela e de așa natură, că ne mai dă și ceva învățatură pentru viață.

Êtă ideile, cari au îndemnat pe un grup al tinerimei din Hălmagiu și jur în frunte cu d-l E. A. Joldea, învățator, ca Duminecă, în 17(30) August, să aranjeze o reprezentațiune teatrală împreunată cu dans în Hălmagiu.

A trecut de atunci o lună întregă, și ne aflându-se altul mai competent decăt mine, îmi țin de o plăcută datorință a face cunoscut petrecerea această prin cele următoare.

La ôrele 8, pavilionul de vară, frumos decorat cu verdță de stejar și cu flori al ospătarului Moldovan, era plin de lume: bătrâni, bărbați, femei, copii, er printre densă mulțime de gingașe domnișore din Hălmagiu și jur, cari au alergat a-și domoli pe câte-va momente setea cea mare, de care le sunt cuprinsse sufletele pentru

arta românească. Vădend un așa frumos număr de Românași adunați la această modestă reprezentațiune teatrală, mi-se părea, că ved prin cêța vremilor bucuria cea mare, de care va fi cuprins poporul nostru la înăunțurarea teatrului național. Părea că vin Turcii, așa de mare era neliniștea publicului, până-ce pași pe scenă d-șora Cornelia Moldovan, care în mijlocul unei liniști mormentale, cu o voce sonoră și plăcută declamază poezia „Copila frumoasă”, de Popfiu.

Urměză apoi piesa teatrală „Dragoste copilărescă”, localizată de I. Siegescu, jucată de d-nul Ilie Cristea în rolul lui Ilie, d-șora Rosalia Turuc în rolul Martei, d-l Ioan Robu în rolul lui Valeriu, d-șora Valeria Puticiu în rolul Viorei, d-șora Nicula în rolul servitorei Nuța și d-l Ioan Șerban în rolul copilului Ghiță.

În tôte decursul piesei s'a putut observa îndestulirea publicului asistent, manifestată prin dese aplause și prin rechemarea pe bină a diletanților la finea piesei, ceea ce a făcut pe unchiul Ilie să uite, că s'a cêrtat cu iubita sa soție înarmată cu nod în vârf de limbe, ale cărei lovituri le simțea câte-odată așa de strajnic, de era cât pe aci să se facă Tătar, er pe Valeriu să își strîngă mai cu foc la piept pe gingașa Vioreică, care așa de natural îi scia întorče spatelul numindu-l „lipitoare”, ca să nu observe mătușa Marta, că ei s'ar avé dragi.

Piesa a II-a „Cinel-cinel” a fost jucată de d-l Adam Valu în rolul boerului Sandu, d-l George Petrescu în rolul feciorului boeresc Graur, d-șora Rosalia Muțiu în rolul Florice, d-șora Sabina Turuc în rolul Smaranditei și d-șora Micluța în rolul Tineuței.

Și în piesa această toți s'au achitat cât se pôte de bine de rolurile lor, ceea-ce s'a dovedit prin rechemarea pe bină a diletanților la finea piesei, însotită de aplause, cari nu voiau să înceteze. Êră moș Sânduc sărea ca un fecior la nunta lui Graur cu a mândruței Florice, dér nici Graur nu voia să se lase mai jos, că d-șora a lui era tôte lumea, fiind mirele frumoșei Florice.

La sunetul muzicii lui Priculici din Brad, apoi animați de bunul vinut, ne-am petrecut românesce până când lumina zilei a tăiat crênga de sub picidorele luminii date de petroleu. Dic ne-am petrecut românesce, pentru-că la această petrecere numai un maghiar am putut numera. Pôte-că împrejurarea, ca am fost numai „noi de noi, Români goi” — vorba ceea — a făcut de ne-am petrecut așa de bine.

Modestul.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 9 Octomvrie. „Magyarország” publică nisce informațiuni interesante cu privire la primirea ce i-s'a făcut lui Szell în clubul liberal după reîntorcerea sa din Viena. Szell a fost primit fôrte rece. Membrii fostului partid național (apponyistii) i-au imputat, că face să se amâne rezolvarea crizei. Szell ar fi avut fiasco în comisiunea însărcinată cu formularea programului militar. Nici promisiunile, nici amenințările lui n'au putut abate pe contele Apponyi de la postulatul în cestiunea limbei în armată.

Satmar, 9 Octomvrie. Adunarea comitatului Sătmar a respins luarea spre știință a rescriptului ministrului de interne prin care se declară nule hotărârile de a nu se primi încasarea dărilor.

Constantinopol, 9 Octomvrie. Ambasadorul Rusiei a asigurat pe Sultan, că decă Bulgaria ar face război Turciei și ar fi biruită, Rusia nu ar permite, ca Rumelia crială să revie la autonomie.

— În cursul unei audiențe pe care a acordat'o vicepreședintelui camerei franceze Eduard Lockroy. Sultanul a đis: Voesc pace și nu voi război decăt în cazul când voi fi constrins. Sper însă că această nu va întâmpla și că pacea nu va fi turburată.

ECONOMIA.

Câte-va cuvinte despre vegetația grâului.

Punând un bob de grâu întreg și nevățemat într'un loc *vilav, cald și aerat* (în pământ său între două petice de postav) observăm după puțin timp, că se umflă, din pricină că absorbă apă și apoi ese colțul, din care dă o rădăciură în jos și paiul (tulpina) în sus.

Mai pe urmă es și alte două rădăcini laterale. Ivirea colțului și rădăciurilor se numește în vorbirea obișnuită *incoltire*.

Firicelul de grâu abia născut, ne având nici foi, nici rădăcini în de ajuns de crescute pentru-ca să își potă lua cu ele hrana trebuitoră, ar pieri, decât n'ar avé la îndemână în miezul bobului hrană din belșug. Făina din bóbe îi servește de hrană până ce se formează foile și rădăcinile, căci atunci grâul își ia singur din aer (prin foi) și din pământ (prin rădăcini) hrana trebuitoră crescerei sale.

Grâul, încă de când răsare, își are formate în partea de jos (în partea pământului) două noduri, dela care pornesc cele dintâi 2 foi. Aceste 2 foi se ivesc în același timp cu rădăcinile laterale de care vorbim mai sus. Când ese a treia *foie*, ceea ce se întâmplă cam la o lună, său la o lună și jumătate dela sămănat, se ivesc alte rădăciuri, însă nu tot de acolo de unde au eșit celelalte, ci dela nodul cel mai de jos, dela care a pornit întâia *foie*. Numărul acestor rădăciuri se mărește cu timpul, așa, că formază o adevărată corónă de ațșóre în jurul nodului de jos. Câte odată pornesc rădăcinile de soiul acestora și dela al doilea nod. Rădăcinile acestea date în urmă se *dic de primăvară* său *definitive*, pentru-că ele rămân și anul al doilea, pe când celelalte numite *de toamnă*, pier îndată-ce s'au format cele de primăvară.

Odată cu formarea celei de a treia foi a rădăcinilor de primăvară (definitive), se mai ivesc dela subțiora foilor de jos alte tulpini, cari se *dic frați*.

Foia a treia, rădăcinile definitive și frații se ivesc cam în același timp, ori toamna, ori primăvara. Se ivesc toamna atunci, când s'a făcut sămăntura din vreme și toamna a fost bună; din potrivă, se ivesc tocmai în primăvară, decât toamna e rece și mai ales, decât s'a sămănat târziu.

În timpul ce se scurge dela incoltire și până la formarea foilor și rădăcinilor de primăvară, grâul nu încetăză de a lucra; deși nu e desulă căldură pentru ca paiul și toile să potă să crească, totuși e de ajuns pentru-ca cele formate să potă absorbi din aer și pământ atâta hrană, cât trebuie firului de grâu ca să-și întregască încetul cu încetul paiul, spicul și celelalte părți, ce se găsesc într'ensul în stare rudimentară.

În starea acesta grâul trece ierna. Rădăcinile definitive, decât s'au format de cu toamnă, îl scapă de multe ori nevățemat de înghețurile iernei, după cum vom arăta mai departe.

Primăvara, de cum se încăldește vremea, firul de grâu începe să crească; chiar de cu toamnă densusul își are făcut gata atât paiul, cât și spicul, însă în stare cu totul rudimentară și așteptă numai căldura primăverei pentru a le mări și întregi.

Crescerea paiului începe prin lungirea celor două *intrenoduri* de jos; entrenodul cel mai de jos rămâne mai scurt ca cel de al doilea, însă

amândouă sunt mai tari și mai gróse, decât cele de deasupra lor, cari se lungesc și ele mai în urmă, tot de jos în sus și unul câte unul, până la cel din urmă în vârful căruia se află spicul.

Am puté aseména crescerea paiului cu nisce țevi imbucate unele într'altele, pe care le-am scóte rënd pe rënd și le-am aședa cap la cap.

*

Inflorirea și cócerea. — Fie-care spic de grâu e format dint'un fus, pe care se află mai multe șiruri de alte spice mult mai mici, numite spiculețe său spicușóre, în fie-care din aceste spicușóre se găsesc mai multe flori strins apropiate și aședate unele față de altele, întocmai ca spicușórele pe fusul spicului.

La rădăcina spicușorului se află de o parte și de alta două foite aspre și gróse *dise glume*.

Fie care *flóre* e învilită în alte două foi numite *glumele și glumelule*. De obicei se *dice*, că grâul înfloresce când staminele es printre glumele și atárnă afară, dér atunci *flórea* nu mai este în putere, ci e *tre-cută*. Desfacerea anterelor și căderea polenului dint'r'ensele pe stigma pistilului, cu alte cuvinte *fecundația*, s'a făcut înainte de eșirea staminelor afară.

Prin urmă, fie-care *flóre* se frecondéază prin sine însăși; de aceea *grâul nu se corcesce ca porumbul* (cucuruzul).

S'a băgat de sămă, că florile dela mijlocul spicului înfloresc cele dintâi, din care pricină și bóbele ce ies din ele se coc înainte celor dela capete.

Ploile dese și rēcelile din timpul înfloririi împiedecă fecundația și multe flori rămân sterpe. De altmintrelea, nici nu rodesc tóte, mai ales cele din spicușórele dela vârș și dela rădăcină; chiar în spiculețele dela mijloc rămân câte una său două flori sterpe. Lungimea spicului, mărimea spiculețelor și numărul florilor variază dela un soi de grâu la altul.

Decă, la cât-va timp după înflorire, trecem printr'un lan de grâu, observăm, că foile de jos au început să se îngălbenescă, ér vârșurile unora din ele s'au și uscat. De am urma cu observările înainte, am vedé că, treptat, treptat, îngălbenesc și se usucă și cele de d'asupra, ér bobul se umfle din și în și cu o materie lăptosă, care se învêrtoșește din ce în ce mai mult până ce se întărește bine.

Pricina acestor schimbări e, că materiile formate în foi încep să se îndrepteze în sus în spre spic, spre a se îngămădi înăuntrul bóbelor, unde forméază miezul său făina bobului.

Dér, pentru-ca grâul să crească și să rodéscă, trebuie, ca ori-ce vîetate, să se hrănéscă.

Multă vreme hrănirea plantelor a fost o taină adencă pentru om. Astăđi, mulțumită cercetărilor a o mulțime de învățați, vélul tainei e în parte înlăturat, ér din ceea-ce cunoșcem se poté plămădi câte-va *reguli* și multe învățăminte folositoare pentru agricultor.

Grâul, ca ori-ce plantă, absorbé său suge hrana din pământ prin nisce perșóri dela sfîrcul rădăcinilor, numiți perș sugători; aceștia se bagă printre grăunciórele de pământ, se lipesc de dênsele și le înclețéază așa de bine, încât când smulgem cu grije un fir de grâu tîner, pământul rămâne lipit de rădăcină, par'că ar fi fost încleiat acolo.

Perș sugători au, prin făptura lor, însușirea de a róde grăunciórele de pământ, s'au mai bine *dis*, de a

topi sărurile minerale ce le coprind, căci numai în starea acesta sărurile insolubile de fosfor, potasiu ș. a. pot să fie absorbite de grâu.

E aprópe de mintea fie-căruia dér că, cu cât grâul va avea vine mai multe și mai resfirate, cu atât va avé mai multe gurî, prin care să-și sugă hrana din pământ și, prin urmă, cu atât va cresce mai cu putere și mai frumos.

Intemeiat pe cercetările sale, învățatul Garola spune, că: *grâul absorbé (suge) aprópe tóta hrana din pământ în timpul ce se scurge dela înfrățire până la înflorire*, adecă cât cresce paiul, și că, *dintre tóte elementele hrănitoare sunt două și anume: potasa și calcea, pe cari le absorbé cu mai multă lăcome*. Tot astfel și grâul de primăvară, cu deosebire că acesta *absorbé mai repede* decât cel de toamnă, mai cu sămă înainte de înfrățire.

(Va urma.)

O dramă sângerósă în casa unui pescar.

În ziua aceea i-a mers bine lui Jean Petit, pescar cunoscut în satul său pe cóssta Normandiei. În afară de marea cantitate de pește ce prinsese prin ajutorul cârligelor, Jean ucisese și un vițel de mare, cu o lovitură de secure. Se întorcea vesel acasă cu căruța plină de pradă. După ce avú grije să vîre sub patul său vițelul de mare, pescarul se culcă împreună cu soția și cu cei doi copilași ai săi.

Peste nópte fú deșteptat atât el, cât și soția sa de un țipăt sfășietor, care veni din spre partea unde se afla leagănul cu cei doi copilași.

Alarmată de acest țipet, nevasta pescarului sări iute din pat și cum era întuneric besnă în cameră, se îndreptă spre leagăn de unde veneau acum țipete disperate. N'ajunse bine lângă leagăn, când étă că se simte apucată de piept de o gură caldă și nisce dinți ascuțiți începură a-i sfășia sinul.

Pescarul reusi să aprindă lumina. La lumina palidă a flacării zări o scenă oribilă, care îl împietri de gróză. În leagănul stropit de sânge, cei doi copilași abia mai dădeau semn de viétă. Jos la doi pași de densusul întinsă pe pardosea, nenorocita femeie se lupta cu un monstru, care îi sfășia bucată cu bucată carnea de pe ea.

Jean Petit se smuci din locul unde îl ținea legat gróza și repedindu-se la o armă care era atárnată de peretele de lângă pat și fără să mai piardă timp, descarcă ambele focuri în șalele monstrului, care după ce se ridică în două labe căđu la pământ scotënd un mormăit înăbușit.

La detunătura puștei alergară mai mulți pescari, cari rămaseră îngroziți în fața sângerósului spectacol. Pescarul Petit revenindu-și puțin în fire, își dete acum sămă de cele întimplare.

Monstrul nu era altul, decât vițelul de mare, care nu fusese decât ametit de lovitura securei. Peste nópte recăpătându-și forțele, începuse să-și caute un loc de scăpare. Întâlnind în drumul său pe copilași, a început să-și sfășie cu dinții lui enormi.

Unul din copilași, care însă mai respira, precum și nenorocita mamă care gemea de durere au fost conduși la spitalul cel mai apropiat. După două césuri de chinuri gróznice, femeia pescariului Jean Petit își dete sufletul. Pentru copilași mai sunt speranțe de scăpare.

MULTE ȘI DE TÓTE.

Cum a scăpat președintele Roosevelt.

Președintele republicii Statelor-Unite, d-l *Roosevelt*, a fost în perspectivă să fie omorît de un asasin. Acesta voia să intre cu un revolver la președinte, dér a fost oprit de comisarul, care era de serviciu

la palat. Scirile sosite din New-York arată, că acest individ e un mașinist suedian, care și-a dat numele de Elliot, dér adevăratul său nume este Peter Olson.

Dumineca trecută d-l Roosevelt ducându-se la biserică spre a asista la serviciul divin, tocmai în momentul când eșia din biserică fú întâlnit de Elliot, care l'a salutat fôrte afabil. Președintele fi întinde mâna și o stringe pe a lui Elliot cu căldură, apoi s'a grăbit spre palatul său. După cîm se crede Elliot avea de gând ca atunci să-l ucidă, dér fie că n'a avut timp, fie că i-a lipsit curajul, a amănat pentru alt timp și altă împrejurare planul său.

După amiađi Elliot, nerăbdător de a săvîrși mai curënd crima, se îndreptă spre palatul președential. Comisarul palatului împiedecându-l să intre a fost atacat de Elliot cu cuțitul și revolverul. Portarul de asemeni a fost rănit cu lovituri de cuțit în cap și brațe. Dându-se alarma, o mulțime de polițiști s'au adunat, cari tábărând asupra lui l'au doborît cu ciomegile.

Elliot, care se numește Peter Olson cu numele adevărat, are aparența de nebun și se *dice*, că tot ce a făcut, n'a făcut decât dint'o lipsă de cunoștință. El e un tip fôrte original și de opinii politice socialiste. A lucuit mult timp în orașul Paterson, cetățuia anarhiștilor, ér în timpul din urmă se afla în Miniapolis. Din Washington se dá scirea, că el a mai voit odată să intre în odaia de locuit a președintelui, dér și atunci i-s'a întimplat ca și acum. Se *dice*, că polițiștii erau deja mai dinainte însciițați despre această ispravă.

»Romana«

este titlul broșurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu, cu descrierea și explicarea dansului nostru de salon

„Romana“ dans de colónă în 5 figurî. *Descrișă și explicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o întroducere („în loc de prefață“) de *Tunaru din Dumbrău, Popa.* — Tipografia Aurel Muresianu, Brașov 1903.

A trecut deja o jumătate de secol, de când, în epoca rededeptării noastre naționale, s'a compus și înființat în Brașov „Romana“, unicul dans de colónă român. În ierna anului 1901, cu ocaziunea jubileului de 50 de ani de la fondarea Reuniunii femeilor române, s'a serbat la balul festiv ce s'a dat în Brașov cu ocaziunea acesta și jubileul de 50 de ani al „Romaneilor“. La acest jubileu vre-o 20 de părechî, damele purtând costum național, au jucat „Romana“ jubilară, adecă au eșecutat acest dans în tocmai după regulile și prescrierile originale, cum s'a eșecutat înainte cu 50 de ani la primul bal al „Reuniunii“.

Autorul broșurei explică „Romana“ în strînsă legătură cu musica ei după aceste reguli și prescrieri originale, fără abaterile și erorile, ce cu timpul s'au furișat în acest dans. (Explicarea figurilor o face alături și în limba germană.)

Meritul autorului broșurei mai sus anunțate este, că a fixat regulile originale ale „Romaneilor“, ca ori și unde în ținuturile și țările locuite de Români acest dans de colónă român să potă fi studiat și jucat cum se cade și uniform. De aceea a adaus la finea broșurei și textul frumósei și atrăgătoarei musice a „Romaneilor“, explicând printre note tóte mișcările dansului după tacele musice. Pe lângă popularitatea, de care se bucură dansul „Romana“ pretutindeni între noi, a fost tot-déuna o dorință viuă a publicului nostru de a o vedé jucându-se bine, esact și uniform. Credem, că broșura de față, care face istoricul și descrierea figurilor dansului cu multă îngrijire și acurateță, va satisface pe deplin dorinței generale.

Broșura este în cart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adausul unei côle de note (musica „Romaneilor“ cu explicări) și costa numai 2 cor. 50 bani (plus 5 bani porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana“ se poté procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

Anunțuri de căsătorie.

De la 2 Octomvrie până la 8 Oct. 1903.

1. Constantin Brânză gr. or. lucrător cu Elena Brenciu gr. or. din Brașov. 2. Nicolae Ardeleanu gr. or. fochist de locomotivă cu Reveca Ghișoiu n. Florea gr. or. din Brașov. 3. Gheorghe Jinga gr. or. agricultor cu Ana Barbu gr. or.

amândoi din Stupini. 4. Petru Stinghe gr. or. servitor de prăvălie cu Elena Barbu gr. or. din Brașov. 5. Nicolae Gheorghe Chetariu gr. or. calfa de zidar, cu Elena Bureștea gr. or. din Brașov. 6. Alexandru Handrea gr. cat. servitor la biserică cu Eftosina Colacea gr. or. din Brașov. 7. Alexandru Ionaș gr. cat. lucrător cu Paraschiva Săniuță gr. or. din Brașov. 7. Ioan Voicu gr. or. grădinar cu Flăra Coman gr. or. din Stupini.

Domnii abonați ai fôiei noastre, cari nu și-au reînnoit încă abonamentul sunt rugați a-l reînnoi neamănat ca să nu li se întrerupă regulata espedare a ziarului.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Calendarul săptămânei.

OCT. (1903) are 30 zile. BRUMĂREL.

Zilele	Calend. Iul. v.	Calend. Greg.
Dom.	28 C. pâr. Charist.	11 Emilian
Lunî	29 C. p. Ciriac	12 Maximilian
Martî	30 M. Gregoriu	13 Eduard
Merc.	1 S. apost. Ananie	14 Galustus
Joi	2 S. Cipr. și Eustin	15 Teresia
Viner	3 S. m. Dionisie	16 Gal apost.
Sâm.	4 S. pâr. Ieroteu	17 Hedvig

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 9 Oct. 1903.

Măsura	Calitatea.	Valuta în	
greutatei		Kor.	fl.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	12	90
"	Grâu mijlociu . . .	12	60
"	Grâu mai slab . . .	12	20
"	Grâu amestecat . . .	9	60
"	Săcară frumoasă . . .	8	30
"	Săcară mijlocie . . .	8	—
"	Orz frumos . . .	7	30
"	Orz mijlociu . . .	7	—
"	Ovės frumos . . .	5	20
"	Ovės mijlociu . . .	4	70
"	Cucuruz . . .	9	20
"	Mălaiu (meiț) . . .	8	—
"	Mazăre . . .	16	—
"	Linte . . .	16	—
"	Fasole . . .	12	—
"	Sămēnță de in . . .	16	—
"	Sămēnță de cânepă . . .	7	50
"	Cartofi . . .	1	50
"	Măzărache . . .	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	96
"	Carne de porc . . .	1	20
"	Carne de berbec . . .	—	72
100 kil.	Sēu de vită prospēt . . .	42	—
"	Sēu de vită topit . . .	60	—

Tērgul de rīmători din Steinbruch.

Starea rīmătorilor a fost la 6 Octom. n. de 41,151 capete, la 7 Oct. au intrat 1017 capete și au eșit 685 capete emānând la 8 Oct. n. un număr de 1.537 capete.

Se notēzā marfa unġurēscā: veche grea de la 107—108 fl. tīnērā grea de la 13—14 fl., de mijloc de la 113—114 fl. — Sērbēscā: grea 113—115 fl., de mijloc 12—13 fl., ușōrā 111—112 fl. kiloraml

Cursul pieței Brașov.

Din 9 Octob. n. 1903

Banknot rom.	Cump.	Vēnd.
18.96	19.—	
18.84	18.92	
19.02	19.10	
11.20	11.30	
2.53	2.54	
117.10	117.50	
21.50	21.60	
101.—	101.25	

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop

La birtașul „Fruņdă verde“

în Brașov (Scheiu) Strada Cōstei, se aflā de vēndare cu preț ieftin tot oiul de **porumbi** de rasă, **gāini** le lucș și obicīnuite.

Reflectanții se trimită o carte postală duplă. Serviciu reel.

3—3.1109.

AVIS!

Au apărut de sub tipar:

I. „Legea comunală“, (art. 22 din 1886) ediția a II-a, tradusă în limba română de Pavel Rotariu, avocat în Timișōra, cuprīndēnd tōte decisiunile principale aduse de Curia administrativă, un estras din legea despre județul suprem administrativ și un estras din ordinațiunea ministerială de interne nr. 126.000—1903 în care se cuprīnd agendele notarilor comunali. **Prețul unui exemplar 1 corōnă**, porto simplu 5 fl., postporto recomandat 37 fileri.

II. Legea despre alegerea deputațiilor la dieta țērii, (art. 33 din 1874), îndreptată și completată cu tōte legile posterioare, tradusă în limba română de Pavel Rotariu, avocat în Timișōra. **Prețul unui exemplar 60 banī** (30 cr), postporto simplu 5 b. pporto recomandat 37 b

III. „Advocatul popular“, fōie juridicā administrativă, în care se traduc în limba română diferite legi și ordinațiuni ministeriale și învățături practice juridice-procesuale, redactată de Pavel Rotariu, avocat în Timișōra. Apare în fie-care lună un număr. **Abonamentul face pe un an 6 cor**, pe un jumetate de an 3 corōne. Numeri completi se capētā dela începutul foii.

Tōte aceste se pot procura resp. abona prin mandat postal la sus numitul avocat. Adresa se fie legibilă, poșta ultimă să se serie în unġurește. 6—6, 1094.

LA
H. OSTERZETZER
CIASORNICAR,
BRAȘOV
Strada Porții nr. 16,
este MAGAZINUL cel mai ieftin
de a-și procura
Ciasornice obiecte de
aur și argint.
Serviciu solid. prețuri fixe.

Se caută Acuisitori sub condițiuni avantagiōse, pentru un institut de asigurare bine acreditat.

Oferte numai în scris sub „SĒNTABIL“, la Administrațiunea acestui țiar.

500 fl. plătesc celui ce va durere de dinți, ori îi va miroși gura, după ce va folosi **apa de dinți** a lui Bartilla, o sticlă 70 banī. (Pentru pa heiare 20 filer deosebit)
Erezii A. Bartilla (E. Winkler)
VIENA, 19/1., Sommergasse 1.

Sē se cērā pretutindena apriat apa de dinți a lui Bartilla. Denunțāri de falsificāre vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se pōte capētā, trimt 7 sticle cu 5 cor. 20 fl. franco; 16 sticle cu 9 cor. franco.
Se capētā în BRAȘOV la farmacia D-lui Victor Roth.

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sēu lunare.

Anunț de licitație.

În 19 și 20 Octomvrie st. n. a. c. se va vinde cu licitație în localul casei de Zălōge, dela ôrele 8—12 a. m. și dela 2—4 ôre p. m. obiectele amanetate în luna lui Agust și Septemvrie 1902, până inclusive cu nr. 14958—1902, a cārōr termin a eșpirat și nu s'au rescumpērat

Obiectele care se vor vinde sunt: Giuvaericale, Ciasornice de aur și argint și alte scule de aramă, Cioie, Cositor, flanele, haine bărbătesci și femeiesci, Cisme, ghete și altele.

Vēndarea se face cu banī gata. Rēscumpērarea sēu înoirea amanetelor se pōte face numai cu o țī înainte de licitație.

În ziua vēndării cu licitație nu se permite nici într'un chip.

Brassó, 24 Septemvrie 1903.
Oficiul casei de amanete din Brașov. 2—3. (1103)

≡ **Un ucenic** ≡
se primesce în magazinul de mărfuri de băcānie a d-lui
N. Grădinar
Brașov, Strada Nēgră Nr. 1.
Se cere sē aibă creșcere bună, atestate bune și 2—3 clase reale sēu gimnasiale, sē vorbēscā limba română, neamțēscā și unġurēscā.

O fetiță se primesce în cuartir la o familie germană, unde pentru un preț moderat are întreținerea întregă și pōte învăța și lucrul manual. Familia constă din 4 persoane. Informațiuni se pot lua în Str. Orfanilor Nr. 5 la drēpta parter cātrā stradă, la D-l E. Schiller.

BANCA de asigurare „TRANSYLVANIA“
intemeiată la anul 1868.
SIBIŪ, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
Asigurēzā în cele mai avantagiōse condiții: contra pericolului de incendiu și esplosiune, edificiul de ori-ce fel, mărfuri, mobile, vite și produse economice etc. **asupra vieții omului** în tōte combinațiunile, capitale pentru casul mortii, asigurări de zestre, de copii, pe viață, rente etc. etc.

ASIGURĂRI POPORALE FĂRĂ CERCETARE MEDICALĂ.
Asigurări pe spese de înmōrmēntare cu solvirea imediată a capitalului scadent.
Fonduri de rezervă și de garanție specială, cu finea anului 1900:
1.303,572 corōne 15 banī.

Valori asigurate contra incendiului: **72.420,299 corōne.** Capitale asigurate asupra vieții: **9.248.543 corōne.**
Pentru despăgubiri de incendii **3.003.550 c.** pentru capitale asigurate pe viață **2.738.793 c.**
Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: **DIRECȚIUNE** în Sibiu, Strada Cisnădiei Nr. 5, et. I., cūrtea I., precum și dela subagenții din tōte comunele mai mari. 6—30.

Agenturi principale:
in Arad, Brașov, Cașovia, Clușit, Timișōra și Făġăraș.

Mare deposit de Pānzărie a lui Benedict Schroll.
Se vinde cu bucată, cu prețul de fabrică, per cassa se dă sconto de 8%.

FRAȚII ȘIMAY
Brașov, Tērgul grāului nr. 3.
Trusouri complete pentru mirese; deposit de **ALBITURI** și **PANZERII** de masă; asortiment bogat de Confecțiuni pentru dame, articole de modă, indigene și străine.
Se primesc comāde pentru **vestminte de dame și bărbați**, care se vor esecuta cât se pōte cu gust, solid și punctual, cu prețuri moderate.

Deposit mare de Pānzărie de Olanda și Pānzēturi calitatea cea mai bună.

Cele mai nouă și mai moderne Perdele de dantele și lānă.

Mare asortiment: de **COVOARE** și **CUVERTURI**.

Săpun SCHICHT.
MARCA:
Cerbu și sēu Cheia

 Săpunul cel mai bun și cu spor și prin urmare și cel mai ieftin.

Nu conține ingrediente străine vētāmātōre.

Se capētā pretutindenī

La cumpērare sē se observe, ca pe fie care bucată de săpun sē fie numele „Schicht“ și una din mărcile sus indicate.

75—00. (72F)

NOUL RESTAURANT
in casa Reuniniei industriale (Gewerbevereinshaus).

Subscrisul are onore a aduce la cunoscinta On. public precum si Onor. ofiteri, ca **am luat asuprami**

Localitățile Restaurantului
dela casa Reuniunii industriale.

Avend praxă de 30 de ani in bransa de restauratori, sunt in stare a corespunde tuturor cerințelor On. public.

Recomand sala frumoasă pentru aranjarea de festivități. Sale separate pentru petreceri inchi-e. Popicările de erna.

Mâncări escelente. Vin bun.

Bere de Budweis.

Deschiderea Duminecă in 11 Octomvrie a. c.
cu soiree, Musica militara.

Apelând la binevoitorul sprijin al On. public, sunt cu totă stima

FRIEDRICH SCHMIDT.

NB. Localitățile din casa de tir, (Schützenhaus) rēman deschise cât se va ține timpul frumos.

Cea mai acomodată sală pentru nunți și festivități.

Bere de Budweis, vinuri escelente și bucatărie bună.

Anunț.

Subscrisul are onorea a aduce la cunoscinta On. public, din loc și jur, că au **au deschis un**

Atelier de pantofărie,

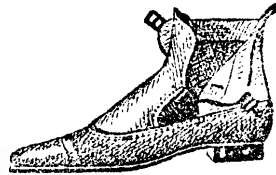
in Brașov, strada Gărei nr. 14,

unde se efectuează totfelul de

ÎNCĂLȚĂMINTE,

pentru băbați dame și copii, lucrate după moda cea mai nouă, din material bun. fin și durabil,

cu prețurile cele mai ieftine.

Primesc ori-și-ce comande nouă, și tot-felul de REPARATURI in ori-și-ce condițiuni, lucrate solid și cu plac, după comandă.

După o praxă delungată ce o am câștigat prin străinătate mai ales in Viena mă pune in plăcută poziție de a mă oferi On. public, rogându-l tot-odată de a mă încurajia cu binevoitorul concurs, silindu-mă de a satisface tuturor cerințelor, rămân

Cu totă stima

IRODION PAPIȘTER,
măestru-pantofar.
Brașov, strada Gărei nr. 14.

1-5

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (in embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Aprobat de primele capacități ale clinicei din Viena.

Prima destilerie de cognac triestină Camis și Stock in Bar cola la Triest recomandă

Cognac medicinal

indigen, după sistem francez cu dop de controlă al institutului de analiză al Reun. gen austr. a farmaciștilor din Viena.

0 sticlă cor. 5.—, jum. sticlă cor. 2-60.

Se află de vânzare in toate băcăniile și magazinele de delicatose din Brașov.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (in embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Controla chimică a Institutului pentru analizarea victualilor și bauturilor aprobat de Institutul ces. Reg. Ministeriului Interioar. Viena X. Str. Spitalului 31.

MAREA BANCROTĂ!

New-York și Londra n'au lăsat necruțat nici continentul european și marea fabrică de argintăria s'a vedut necesitată să dăruiască întregul ei deposit in schimbul unei rēsplăte mici pentru muncă.

Eu sunt imputernicit să îndeplinesc acest mandat.

Eu trimit: prin urmare ori cui, următoarele obiecte pentru mica sumă de **fl. 6.60** și adică:

6 cuțite fine de masă cu lamă veritabilă englesă;

6 furculițe de argint patent american dintr'o bucată;

6 linguri de argint patent american;

12 lingurițe de argint pentru cafea patent american;

Tote cele 42 de obiecte sus amintite au costat mai înainte fl. 40 și acum se pot cumpăra pe prețul bagatel de **fl. 6.60.**

Argintul patent american este un metal alb, care își păstrează colorea argintului 25 de ani, despre ceea-ce se garantează.

Cea mai bună dovadă, că acest inserat nu e șarlataniă, mă simt îndatorat in public, că ori-cine, căruia nu-i convine marfa îi trimit banii inapoi, nimenea însă se nu trecă cu vederea ocasiunea acesta favorabilă, de ași procura această garnitură pompoasă, care cu deosebire se potrivește pentru

Cadouri de nuntă, crăciun și anul nou!
și in economia casei.

Depou numai la **A. HIRSCHBERG-S**

Telephon Nr. 7114. Exporthaus von amerik. Patent-Silber-waarenfabrik **WIEN, II., Rembrandtstrasse 19**

Se trimite in provincia numai cu rambursă postală seu cu trimiterea sumei înainte. Praful de curățit aceste obiecte 10 cr.

Veritabil numai cu marca:

Estras din scrisorile de recunoscintă.

Sunt foarte mulțămită cu trimiterea garniturii, și s'emi mai trimiti încă o garnitură cu fl. 6.60. — Kolozsvar. Exelens Baronin Bánffy.

Sunt foarte mulțumit cu trimiterea garniturii, și s'emi mai trimiteti încă una. Bozovics, Sándor Keresztessy, suprefect.

Stimate Domnule!

Sunt foarte mulțumit cu garnitura. Mă rog a-i trimiteti și sócei mele, baronesei Nyary nasc. de Somogyi, trei asemenea garnituri la Szunto.

Baron Iulus Nyary.

1 lingură de argint pentru supă patent american;

1 lingură de argint pentru lapte patent american;

6 cesoi Victoria englezesci;

2 candelabre de masă;

1 strecurătoare pentru cėiú;

1 zaharniță;

42 bucăți la un loc fl. 6.60.

! Noroc deosebit la Török!

Neintrecut

este norocul, care favorisėză colectura noastră principală. Am plătit On. noștri clienți in scurt timp **căștiguri mai mult de 12 milioane cor.** In 5 luni din urmă

trei din cele mai mari căștiguri și anume:

premia cea mare de **605.000** cor. cu Nr. 57080
100.000 " " Nr. 74366
90.000 " " Nr. 109780

afară de acestea multe alte căștiguri mari.

Recomandăm a participa la loteria de clase, care are cele mai mari șanse de căștiguri din lume. In loteria de clasă a 13, se vor sorti ərəși din

110.000 losuri **55.000**

cu căștiguri, in total cu suma enormă de

14 Millionen 459.000 Kronen

in ca. 7 Monaten verloost.

Der grösste Gewinn beträgt im glücklichsten Falle:

1.000.000 Kronen.

Speziell 1 Prämie mit **600.000.** 1 Gewinn à **400.000.**

1 à **200.000,** 2 à **100.000,** 1 à **90.000.** 2 à

80.000, 1 à **70.000,** 2 à **60.000,** 1 à **50.000,**

1 à **40.000,** 5 à **30.000,** 3 à **25.000,** 8 à **20.000.**

8 à **15.000,** 36 à **10.000.** und noch viele andere;

zusammen **55.000** Gewinne und Prämie im Betrage von **Kronen 14.459.000.**

Prețul original al losurilor stabilit după plan, Clasa I. este:

1/8 los orig. fl. —.75, seu cor. 1.50, | 1/4 los orig. fl. 1.50, seu cor 3.—,

1/2 " " " 3.—, " " 6.—, | 1/1 " " " 6.—, " " 12.—,

și se trimitte cu ramburs seu pe lângă trimiterea sumei înainte.

Liste oficiöse se expedėză după tragere. — Planuri oficiöse gratis.

Ne rugăm ca comande de losuri originale a se trimitte direct

la noi până in

19 Octomvrie a.c.

A. TÖRÖK & Co.

Cea mai mare întreprindere de loterie de cl. in Ungaria.

Secțiile loteriei de clasă ale colecturei noastre principale sunt:

Centrala: **Theresienring 46/a.** | 2. Filială: **Muzeumring nr. 11.**

1. Filială: **Waltzerring 4.** | 3. " **Elisabethring 54.**

Scrisorea de comandă de tăiat.

Domnului A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Binevoitii a trimite Losuri originale clasa I. a Loteriei de clasă r. ung. impreună cu planul oficial.

Suma de fl. { a se lua cu ramburs, ur- } (Ce nu convine méză cu mandat postal. } sē ștergeti).

Adresa acurată.